

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Ἀνθρωπός τις, ὄχι γέρον ἀκόμη, εἶχεν ἀπογοπευθῆ ἔνωρίς ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ ἦτο ἀποφασισμένος νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ. Εἰς τὴν μελαγχολικὴν του ἀπομόνωσιν περιέμενε τὴν ταχθεῖσαν στιγμὴν, ὅταν αἴφνης, μίαν ἐσπέραν, ὅλοι τῆς πόλεως οἱ κώδωνες ἀντηχοῦσι διάτοροι καὶ ἀπὸ τοῦ καταφωτιστοῦ γειτονικοῦ Ναοῦ ἀκούεται ψαλλόμενον ἄσμα πανηγυρικόν.

Ἦτο ἡ παραμολὴ τῶν Χριστουγέννων.

Ἰσταται καὶ ἐνωτίζεται ἐκπληκτος. Οἱ γλυκαίς αὐτοὶ καὶ γνώριμοι ἤχοι θερμαίνουσι τὴν ψυχὴν του καὶ ἐπαναφέρουσιν εἰς τὴν μνήμην του διὰ μιᾶς τὰ παιδικὰ του ἔτη, ὅτε ἦτο τόσο ἀθάως, εὐτυχῆς καὶ εὐχαριστημένος Παιδίον πάντινον, νομίζει ὅτι ἀπὸ τῶν οὐρανίων θάλων, τῶν σπειρομένων ἤδη μὲ ἀστέρας, καταθάνει μέχρι τῶν ὧτων του ἡ ὑμνωδία τῶν ἀγγέλων, καὶ ἡ ἐλπίς γοητεύει τὰ στήθη του ἀκόμη μίαν φορὰν καὶ τὴν σκυθρωπὴν του μορφήν φωτίζει μειδίαμα φευγαλέον, ὡς ἡ μουσικὴ ἡ ἐκπνεύουσα εἰς τὸ κενόν...

Ὁ νέος αὐτὸς Φάουστ δὲν ἤμην ἐγώ. Ἄλλὰ .. καὶ ποῖος ἐξ ἡμῶν δὲν ἐδοκίμασέ ποτε αἰσθημα παρόμοιον καὶ εἰς τίνος ἀπογοητευμένα στήθη ἡ συναυλία ἡ δονοῦσα τὴν παγωμένην ἀτμόσφαιραν τῆς χειμερινῆς ἐορτῆς, δὲν ἐνεστάλαξε παρηγορίαν καὶ δὲν τὸν ἔκαμε νὰ ψελλίσῃ τὸ τοῦ Τεύτονος ποιητοῦ: «Ἐχει γλυκαίς στιγμὰς ἡ ζωὴ!» Καὶ ποῖος δὲν εἶδε παρελθόντα τότε μετὰ τῶν ἤχων τὰ παιδικὰ του ἔτη, τὰ ὅποια, ὅσον δυστυχῆ καὶ ἂν ὑπῆρξαν πραγματικῶς, τῶ φαίνονται ὡς ἐκ τῆς ἀποστάσεως ἡ εὐτυχία αὐτόχρονα, ὅμοια πρὸς τὸν μεμακροσμένον ἐκείνον οἰκίσκον τὸν ἐν μέσῳ τῶν φιλωμάτων, πρὸς τὸν ὅποιον τὴν παραβάλλει ὁ Ἀλφόνσος Κάρρ; Καὶ ποῖος δὲν ἠσθάνθη τότε τὴν περοφυτὴν ἐκείνην τὴν ψυχικὴν, ἣτις μετεωρίζουσα αὐτὸν ὑπεράνω τοῦ ἄχρου παρόντος, τῶ δεικνύει ἐνθεν καὶ ἐνθεν, τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον, ἀγλαὰ ἐξ ὅλων τῶν χρωμάτων, δι' ὧν ὁ χρωστήρ τῆς φύσεως ποικίλλει τὸν ὀρίζοντα κατὰ τὴν δύσιν καὶ τὴν ἀνατολήν;

Τὸ Πάσχα, ἡ μεγάλη τῆς ἀνοίξεως ἐορτὴ εἰς τὴν χώραν τοῦ ἡλίου πληροῖ τὰς καρδίαις εὐφροσύνης τρελῆς καὶ συναγείρει τὸν κόσμον εἰς τὸ ὑπαιθρον. Ἄλλὰ κατὰ τὰ Χριστούγεννα ἐξῶ γιορίζει καὶ παρὰ το γλυκὺ θάλαπος τῆς ἐστίας γίνεται ἡ ἐορτάσιμος συνάθροισις. Εἶνε διὰ τοῦτο ἡ κατ' ἐξοχὴν οἰκογενειακὴ ἐορτὴ καὶ διὰ τοῦτο ὑπενομιλεῖ τὴν παιδικὴν ηλικίαν. Ἐκτὸς τούτου, ὑπάρχει καὶ μία ἀνεπτυγμένη κοινωνικὴ τάξις ἀρκετὰ πολυάριθμος καὶ εἰς αὐτὴν τὴν χώραν τοῦ ἡλίου, ἣτις ἀκολουθεῖ τὰ ἔθιμα τῆς Δύσεως καὶ τρέφεται ἐκ τῶν βιβλίων της. Εἰς τὰς οἰκίας αὐτὰς σπινθηροβολεῖ τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων, τὴν διανομὴν τῶν δώρων διαδέχεται παιδικὸς χορὸς καὶ τὸ τέιον συνοδεύει πουδὶγκα. Τὰ Χριστούγεννα τὸν εἶνε πλέον Δυτικὰ Χριστούγεννα, ἡ γὰρ τῶν παιδῶν, καὶ εἰς τὰς ψυχὰς των ἡ ἐορτὴ ἔχει ἐκτοπίσῃ τὸ Πάσχα, τὸ ὅποιον ὁ λαὸς ἐορτάζει εἰς τὸ ὑπαιθρον μὲ ἀμνοὺς ὀβελίας καὶ μὲ πυροβολισμούς.

Ἄλλὰ καὶ ἂν τὰ ἔθιμα ταῦτα εἶνε νέα καὶ οἱ μὲλις παλαιότεροι ἀνατρέγοντες εἰς τὰ παιδικὰ των Χριστούγεννα δὲν τὰ εὐρίσκουσι τόσο λαμπρά, καὶ ἂν ἀκόμη ὑπάρχῃ μέγα μέρος κόσμου ἐπιπροσθηόντος καὶ ἀσυγκινήτου εἰς τὰ ἐξῶθεν εἰσαγόμενα—τὰ Χριστούγεννα ἐν τούτοις συδαιλιζοῦσι δι' ὅλους ἀναμνήσεις γλυκαίς παιδικὰς.

Τοῦτο ἔγκαιται εἰς τὴν φύσιν ταύτην τῆς ἐορτῆς.

Ὁ Ἰησοῦς εἶνε παιδίον. Ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ του ἐπαγρυπνοῦσιν ἀνωθέν του ἐν τῇ φάτνῃ, ὅπου ἐγεννήθη. Ἄνωθεν τοῦ σπηλαίου, ἐν τῇ ψυχρᾷ αἰθρᾷ τοῦ Δεκεμβρίου, λάμπει ὁ ἀστὴρ τῶν Μάγων διὰ ζωηροῦ φωτός. Οὗτος μόνον περιβάλλει δι' οὐρανίας αἴγλης τὴν τρυφερὰν ἀλλὰ ταπεινὴν, ἀνθρωπίνην εἰκόνα τῆς φάτνης. Ἡ ἀναπνοὴ τῶν βοῶν καὶ τῶν προβάτων θερμαίνει τὸ νεογέννητον· οἱ καλοὶ ποιμένες ἔρχονται μὲ τὰς κυρτὰς των ῥάβδους νὰ τὸ προσκυνήσωσι καὶ οἱ Ἄγγελοι ἀσάτως ψάλλουσι: Δόξα ἐν Ἑψίστοις Θεῷ.

Ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη. Ἄλλ' ἐν παιδίον μόνον κατακαίεται ἐν τῇ φάτνῃ ἔχον πατέρα καὶ μη-

τέρα και μὰς φαίνεται ἀπλοῦν και φυσικὸν τὸ μέγα γεγονός. Ὅλοι πιστεύουν και δοξάζουν. Κανείς δὲν φιλοσοφεῖ, κανείς δὲν κλαίει. Ἡ ἀργυρὰ ἀκτίς τοῦ ἀστέρος εἰσδύει εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς μας και τὴν πληροῖ ἡμέρου φωτός. Ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη. Αὐτὸ εἶνε σήμερον ὅλον. Καμμία ἐορτὴ δὲν μὰς ἔκαμε μεγαλητέραν ἐντύπωσιν, ὅτε ἡμεθεα παιδία και αὐτὴ μὸν μὰς κάμνει πάλιν παιδία. Ἡ εἰκὼν τῆς οἰκογενειακῆς σκηνῆς, τὴν ὁποῖαν ἀσπαζόμεθε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐπέδρασε πολὺ ἐφ' ἡμῶν. Ἡμεθεα ὅμοιοι μὲ τὸ ἱερὸν παιδίον, τὸ ἐστεμμένον διὰ χρυσοῦ ἀκτινωτοῦ... Ταῦτα μὰς συνεκίνουν τότε, ταῦτα μὰς συγκινοῦσι τώρα, ἀνακαλούμενα ὑπὸ τῶν κωδῶνων και τῶν ἀσμάτων τῶν Χριστουγέννων.

Ἀλλὰ πόσον ἀπέχομεν τοῦ νὰ συλλάβωμεν τὴν πραγματικὴν σημασίαν τῆς ἐορτῆς, τῆς συνδεδαμένης μὲ μυρίους μύθους και μυρίας προλήψεις παιδιόθεν εἰς τὸ πνευμά μας! διότι εἶνε δύσκολον ν' ἀνασπασθῶσι τὰ ἐριζωόμενα, νὰ διαλυθῶσι τὰ νέφη τῆς ἀποθεώσεως, τὰ καλύπτοντα ὅλων τῶν μεγάλων τὴν κοιτίδα και νὰ ἴδωμεν γυμνὴν και μέγα ὅ,τι παρρουσιάζεσαι σήμερον εἰς τοὺς ψυχικοὺς ὀφθαλμούς.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Ἐκ τῶν ἀποσταλεισῶν πρὸς τὴν Ἑστίαν περιγραφῶν τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐορτάζονται ἐν ἐκάστῳ τόπῳ τῆς ἐλευθέρας και μεγάλῃς Ἑλλάδος τὰ Χριστούγεννα και τῶν σχετικῶν παραδόσεων και προλήψεων, ἐκρίθησαν ἄξιοι δημοσιεύσεως αἱ ἐξῆς τέσσαρες, ὧν ἀρίστη ἡ τοῦ ἐκ Νάξου λεγίου κ. Μ. Ι. Μαρκόπου, τοῦ και ἐξ ἄλλων δημοσιευμάτων ἀξιολογητάτων γνωστοῦ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας. Αἱ λοιπαὶ περιγραφαὶ δὲν δημοσιεύονται ὡς μὴ περιέχουσαι τι νέον και ἰδιάζον περὶ τῆς ἐορτῆς ἢ ὡς κάκιστα συντεθειμένα.

Σ. τ. Δ.

ΕΝ ΝΑΞῶ

Καίτοι ἐν Νάξῳ δὲν ἐορτάζονται τὰ Χριστούγεννα κατὰ τρόπον ἄξιον περιγραφῆς, ὅμως δύναται τις ν' ἀπαντήσῃ παρὰ τοῖς ἀγρόταις τῆς νήσου ταύτης διαφόρους παραδόσεις, δοξασίας, προλήψεις και ἐν γένει δεισιδαιμονίας ἀλλοκότους σχετιζόμενας πρὸς τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ πρὸς με διήγησις, ἣν κατωτέρω παρατίθημι, γραία τινὸς ἐκ τοῦ δήμου Τραγαίας, πιστῶς περιλαμβάνει τὰς παρὰ τοῖς Νάξις ἀγρόταις κρατούσας ιδέας περὶ τῶν κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ και περὶ τῆς ἐλευσεως τῶν Καλλικαντζάρων κατὰ τὴν ἐορτὴν ταύτην.

Ἡ διήγησις αὕτη ἔχει ὧδε :

— Ἐγὼ, γυιέμου, ἐγεννήθηκα, ποῦ νὰ ἔθελα μὴ γεννηθῶ, τὸν καιρὸ τῆ Τουρκίας, θυμοῦμαι σάν

Ἄλλ' εἶνε καιρός. Ἡ ὕμνωδια τῶν ἀγγέλων ἄς σιγήσῃ· θέλομεν ν' ἀκούσωμεν τώρα τὴν φωνὴν τῆς ἀληθείας· ἄς σβεσθῇ ὁ ἀστὴρ τῶν Μάγων, διότι εἰς τὴν ψυχὴν μας, ἀυγάζει τώρα ἄλλο ἀνέσπερον φῶς. Ἄς λησμονήσωμεν και αὐτὸ τὸ κρίνον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, διότι ἡμεῖς δὲν ἔχομεν χρειαὴ νὰ παριστώμεν] διὰ τοιοῦτω εἰκόνων τὸ θεῖον μεγαλεῖον τῆς προκειμένης γεννήσεως. Εἴμεθε πλέον εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν και νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἐν τῷ παιδίῳ τῆς φάτνης ἐνσάρκωται τὸ μέγα πνεῦμα, ἐφ' ᾧ συνεργάσθησαν ὅλοι οἱ παρελθόντες αἰῶνες, διὰ τὴν πρόοδον και τὴν εὐτυχίαν τῶν μελλόντων. Τὸ θεῖον] ἐκεῖνο] παιδίον ἔζησεν, ἔῃνδρώθη, [ἐδίδαξε και ἀπέθανεν ὑπὲρ τῆς διδασκαλίας του. Ἀλλὰ διὰ τοῦτου ἡ διδασκαλία ἐσώθη, ἔζησε και ἀντελαλήθησαν εἰς τὰς ἐπελθούσας] γενεάς οἱ πρωτάκουστοι τῆς ἀγάπης και τῆς γλυκότητος, λόγοι, ἐξεληθόντες [ἀπὸ τὰ μελίρρυτα χεῖλη] τοῦ παιδίου ἐκείνου!

Μεγάλῃ ἡμέρα, σὲ ὑμνοῦμεν και σὲ δοξάζομεν! Ἡ αὐγὴ σου ἦτο αὐγὴ νέας ἐποχῆς· και τίς οἶδεν ἂν μέχρι συντελείας θά λάμψῃ ποτὲ ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας ἄλλη ὁμοία σου!

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΥΛΟΣ

ὄνειρο και τὸν ἄρχων Σουλουτσιάρη, θυμοῦμαι και τὸν Γερόθεο τὸ δεσπότη, μὰ δὲν ἀνιστορῶ ἔς τὴν ιδέα μου νὰ γιορτάζῃ ὁ κόσμος ἄλλης λοῆς τὰ Χριστούγεννα παρὰ τοῦ γιορτάζουσε σήμερα τὴ μνήμη τῶνε θυμοῦμαι μόνον ἀπὸ τὰ παιδίστικα μου πῶς οἱ βοσκοὶ και οἱ ζευγάδες εἶχανε και ἔχουσε ἀκόμα και τὴ σήμερον σὲ μεγάλη ἐπιστημία εὐτὴ τὴ σκόλη, γιατί καθὼς ξέρεις, παιδί μου, ὁ ἀφέντης τοῦ κόσμου ἐγεννήθη μετὰ σὲ μιὰ σπηλιὰ ποῦ μαντρίζανε τὰ ζωντόβολα. Τὰ βούδια ποῦ ἦταν ἐκεῖ μετὰ μαντροσμένα τὸν ἐγλείφανε και τ' ἀρνιά πάλι τὸν ἐκνίζανε ποῦ τουρτούριαζανε ἀπὸ τὸ κρῦο του σάν χειμῶνας καιρός ποῦ ἦταν μόνον τὰ γαδουρνὰ ποῦ ἦταν ἐκεῖ ἔς τὴν ἴδια ἀποταὴ ἐκόψανε και φύανε χῶρις νὰ κάμουνε τὸ παραμικρὸ ἀιδάρισμα! και ὁ Χριστὸς σάν εἶδενε τὸ τρόπον τῶνε ἠντεροδιαλύστηκεν μὰ δὲν ἤγαλενε τσιμουδιά παρὰ τὸ κατὰπιεσε. Ἀπὸς τότες ὁ Χριστὸς ἔλαθενε μεγάλη συμπάθεια [μετὰ τὰ βούδια και μετὰ τὰ πρόβατα και τώρα ἀκόμα κάθε νύχτα τῷ Χριστουγεννῷ πάει και παίρνει βόρτα ὅλοι τοὶ σταῦλοι και τὰ ρωτᾷ πῶς περνοῦνε και ἂν εἶναι καλά ταῖσμένα. Φοβιζάμενοι τὰ λοιπὸς οἱ

1 Κατὰ παραφθορὰν τοῦ Ἰταλικῶ ἀjuto=βοήθεια.

βοσκοὶ νὰ μὴν τοσοὶ μαντατέψουσε τὰ ζᾶ ἔς τὸ Χριστὸ, τὰ φορτσάρουσε καλά ἔς τὸ φαί ἐκείνη τὴ νυχτιὰ και πακίνοντας] ὁ Χριστὸς τὰ βρίσκει χορτασμένα.

— Ἐτυχέ ποτε, τὴν ἡρώτησα, νὰ ἰδῆς τὸν Χριστὸν μετὰ εἰς τὸν σταῦλον;

— Ὅγέσκε, γυιέ μου, ψώματτα δὲ μπορῶ νὰ σοῦ πῶ· ἐγὼ δὲν τὸν εἶδα ποτέ μου· ἄλλοι ὅμως τὸν εἶδανε κ' ἐκούσανε και τὴ μιλιὰ του ὄντας ἐρώτανε τὰ ζωντόβολα ἂν εἶναι καλοταῖσμένα. Μὰ και ἀπὸ εὔτοι ποῦ τὸν εἶδανε, λιοστοὶ εἶναι, νὰ σὲ χαρῶ, ἐκεῖνοι ποῦ σκαμπακοῦνε τὴ γλώσσά του, γιατί, τὴ γλώσσα ποῦ μιλοῦμενε ἐμεῖς θά μιλή και ὁ ἀφέντης τοῦ κόσμου; Ἐκεῖνος π' ἐπεῖ πῶς θά τὰ λέει ὅλο ξενόλοκ. Σημερώνοντας πάλι ἡ ἀγία ἡμέρα πᾶνε] τῷ βουδιῷ μετὰ ἔς τὸ σταῦλο, περάσσοντας τὸ πρῶτο κρᾶξιμο τοῦ πετεινοῦ! και γλείφουσε τὸ βουδιόψωμο, ποῦ ζυμώνουσε ἀπὸ τὴ παραμονή· και ἂν θές, γυιέ μου, νὰ ξέρης και περὶ γιὰ τὸ βουδιόψωμο, δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ ψωμί μ' ἓνα σταυρὸ ἀπὸ τὴν ἴδια ζύμη ἀπὸ πάνω, και ἂν δὲν τὸ δώσης τῷ βουδιῷ νὰ τὸ γλείφουσε φρονάζουσε: Μ α α και τὸ ἀναζητοῦσε, γιατί θυμούντενε ὄντας ἐγλείφανε τὸ Χριστὸ. Τώρα ὅμως λιοστοὶ τὸ κάμουνε ἔς τὸ χωριὸ μας· κ' ἐγὼ ἀπ' ὄντας ἐπέθανεν ἡ ἀδερρὴ μου κ' ἐπόμεινα ἐγὼ ὁ κῆρακας δὲν τὸ ξανάκαμα. Τὴ θυμάσαι, γυιέ μου, τὴ συχωρεμένη;

Κλαίει ἐνταῦθα τὴν ἀδελφὴν τῆς ἑκαὶ διακόπτει ἐπὶ μικρὴν τὴν ὁμιλίαν· διηγείται δὲ κατόπιν τὴν ἐπομένην παραδόσιν:

— Σάν ἐγεννήθηνε ὁ Χριστὸς ἐκατέδηκενε τὸ ἀστρικὸ τοῦ βασιλεῖα ἐκείνου τοῦ τόπου, ποῦ δὲ βάτω τῶρα ἀμέντε? τὸ βουλισμένο του ὄνομα, νὰ σφάξῃ λέει ὅλα τὰ μικρὰ παιδία ποῦ ὑπάρχανε ἀπάνω ἔς τὸ βασιλεῖο του γιὰ νὰ λάχῃ κ' ὁ Χριστὸς μετὰ ἔς εὐτὰ νὰ τονε ξεβγάλῃ. Ἀγαλλὰ και νὰ ἐσκότωσαν τόσα παιδία, πάλι δὲν ξέρανε ἂν ἦτανε μετὰ ἔς εὐτὰ κ' ὁ Χριστὸς; και γιὰ νὰ βγάλουσε καθὰ ὑποψία ἐγυρίζανε και πᾶένανε ὅπου παληόσπιτο και σταῦλος] και τὸν ἐγυρεύανε. Ἐτσι τὰ λοιπὸς πάει κατὰ τύχης ὁ μπόγιας μὲ τοσοὶ χωροφυλάκοι ἔς τὸ σταῦλο ποῦ γεννήθηνε ὁ Χριστὸς, βλέπουσε ἀπὸ μιὰ χαρμαῖδα και θεωροῦσε μετὰ ἓνα παιδί, λέει ἐτοῦτος εἶναι ὁ Χριστὸς! ἀνοῖουσε τὴ ζυλόπορτα, μπαίνουσε μετὰ, μὰ τίςτις δὲ βλέπουσε· ἀστραπὴ ἦτανε και χάθηκενε! Μωρὲ ποῦ πᾶνε, μωρὲ ποῦ νᾶναι, ἐλέανε, και πῶς θά στραφοῦμενε τώρα ἔς τὸ βασιλεῖα νὰ τοῦ ποῦμεν πῶς δὲν τὸν εὐρήκαμενε. Καὶ ποῦ νὰ δοῦνε οἱ στραβοὶ πῶς τὴν ὥρα ποῦ νοῖζανε τὴν πόρτα και μπαίνανε, εὐγένανε ὅζω ὅλα τ' ἀρνιά

1 Ὅλιγον μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

2 —amede

και νὰ καταλάβουσε πῶς τίςτις ἐγίνινε. Ὅστερα πιά ἀπὸ πολλὴ ὥρα ἐνοιώσανε πῶς ὁ Χριστὸς ἐκρύφτηνε ἀπὸ κάτω ἔς τὴν ὀριά ἐνοῦς ἀρνιοῦ κ' ἤγυεν ὅζω κ' ἤφουσε! Ἐξέλασα νὰ σοῦ πῶ, γυιέ μου, πῶς ὁ μπόγιας δὲν τὸ ξέρανε πῶς ἦτανε ἐκεῖ πέρα σταῦλος, κ' ἂν δὲν ἐγκάνιζενε ὁ γαδάρος, μὲ συμπάθειο τῷ εὐγενείας σου, τὴν ὥρα ποῦ περνοῦσε ἀπ' ὅζω μὲ τοσοὶ χωροφυλάκοι, δὲ θά πᾶίνενε χυμπαρὶ καθόλου γιὰ νὰ μπῆ μετὰ, μόνου μὲ τὸ γκάνισμα τοῦ ψόφιου ἐκούσανε κ' ἐμουντάρανε μετὰ και κκλά ποῦ βρεθῆκενε τ' ἀρνιά κ' ἐδιαφεντέψανε τὸ Χριστὸ, εἰ δὲ μὴ θά τότε τσακῶνανε, γιατί τὰ κατσίκια ποῦ ἦταν ἐκεῖ μετὰ σάν ἐκούσανε ἀπ' ὅζω τῆ παντουλιῆς και τὴ ταρχῆ ἐνεμοκορακιστήκανε και γίνινε ἐκεῖ μετὰ τὸ μάλε βράσε! Μετὰ τὰ λοιπὸς ἔς εὐτὴ τὴ ταρχῆ πάει ὁ Χριστὸς νὰ κρυφτῇ ἔς τὴν ὀριά ἐνοῦς κατσικιοῦ, γιατί ἤξερνε πῶς τὰ τραστια τρέχουσε ἔς τὰ ποδάρια καλύτερα, μὰ κείνο δὲν κάνει ἄλλο παρὰ σηκώνει τὴν ὀριά του ψηλά ψηλά και φεύγει· ἐτότες γυρίζει τ' ἀρνι και λέει τοῦ Χριστοῦ: «ἔλα νὰ σὲ κρῶψω γ' ὧ» και ἔτσι ἐγίνενε και σώθηνε πακίνοντάς τονε τ' ἀρνι σὲ ἄλλο βασιλεῖο. Τόμου εἶδεν ὁ Χριστὸς πῶς εἶναι γλυτωμένος ἐκκατράστηκενε τῷ γαδάρῳ και εἶπενε: «Πᾶένετε, καταραμένα ζωντόβολα, και πάντα σας νὰ γκάνιζετε — γιατί ξέρεις, γυιέ μου, οἱ γαδάροι δὲν ἐγκάνιζανε πρῶτα, — νὰ τρῶτε ζυλιῆς και νὰ μὴν τρῶνε τὸ κρέας σας». Στὰ κατσίκια πάλι εἶπενε: «Πᾶένετε, ἐωσφόροι, γιὰ ὅλο σας τὸ βίος νὰ τρῶτε φράνα κ' τοσοὶ ξερόβραχοι και νὰ κᾶνῃ παντοτεινὰ ἡ ὀριά σας ἀπάνω». Γι' αὐτὸ δὲ εἶναι ποῦ θεωρεῖς, γυιέ μου, ἀκόμα τώρα και κάνει πάντα τῷ κατσικῷ ἡ ὀριά ἀπάνω, και ὅλοι οἱ βασιληάδες τὰ μάχουντουσε γιὰ τὸ φέρσιμο ποῦ κάμανε τοῦ Χριστοῦ και βγάνουσε ὄρισμὸ και λένε: «Νὰ σκοτώνουσαι τὰ κατσίκια σάν τὰ βρίσκουσε μετὰ ἔς τὰ χτήματα τῶν ἀνθρώπων και τ' ἀρνιά νὰ μὴν τῶν ἐγγίζουσε, γιατί εἶναι εὐλογημένα»...

— Καλά, φθάνει, τὴ εἶπον. Τώρα νὰ μοῦ εἰπῆς περὶ τῶν Καλλικαντζάρων.

— Καλλικαντζάρως, παιδί μου, εἶναι δαιμόνιο, ἀερικὸ και μισαρισμένο πρᾶμμα. Καὶ ὅποιος κακόσορτος γεννηθῇ τῇ βραδυνῇ τῷ Χριστουγεννῷ γίνεσαι Καλλικαντζάρος, γιατί σάν μονογενῆς ποῦ εἶναι ὁ Χριστὸς δὲν θέλει και μὴδὲ εἶναι προπούμενο νὰ γεννιέται κανένας ἄλλος ἐκείνη τὴ νύχτα, γιατί ἐτότες μπορεῖ νὰ βρεθῶνε ἄτζαλα στόματτα νὰ ποῦνε πῶς δὲν εἶναι τάχτατες μονογενῆς, και γιὰ κείνο τόμου γεννήθηνε ὁ Χριστὸς εἶπενε: «ποῦ μικρὸ ἔς τὴν ὥρα μου;» και μονομῆς ὅλα τὰ παιδία ποῦ γεννηθῆκανε ἐκείνη τὴ βραδυνῇ σὲ ὅλο τὸν κόσμον ἐγίνεανε ἀσκιά και τὸ πῦρὸν ἐγίνεανε πάλι ἀθρώποι. Μὰ νὰ ἴδῆς, γυιέ μου, ποῦ δὲ φθάνει ὡς ἐδῶ, παρὰ τὸ ὅμοιο βαστᾶ

καὶ τότε ἀκόμα καὶ ὅσα παιδιὰ τύχη νὰ γεννηθῶναι ἐκείνη τὴ νύχτα τῷ Χριστογεννῶ γίνονταν γιὰ ὅλο τὸ βίος τῶν κάθε παραμονῆ εὐτηνῆς τῆς σκόλης Καλλικάντζαροι καὶ πορπατοῦνε ὄλονυχτις καὶ γυρεύουνε νὰ μπαίνουνε ἔς τὰ σπίτια, καὶ μπαίνουνε ἢ ἀπὸ τὴν καμινάδα ἢ ἀπὸ τὴ κλειδαρότρυπα, καὶ γιὰ τοῦτο πρέπει νὰ βάνουνε ἕνα κόσκινο ἔς τὴ κλειδαρότρυπα καὶ ἄλλο ἕνα ἔς τὴ καμινάδα, ποῦ ἐτότες ἂν ἔρθη κανένας Καλλικάντζαρος, σταματᾷ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ μῆρ μέσα, γιὰτὶ μετρᾷ τῆ τρύπας τοῦ κόσκινου καὶ λέει :

Ἔνα δυό, ἕνα δυό
κακὸ χρόνο νὰ ᾄχῃ
ποῦ τὸ βρανεῖ ἐδῶ

Καὶ ἔτσι πάει ἡ νυχτιά του ἔς τὸ μέτρομα καὶ δὲν μπαίνει ἔς τὸ σπίτι.

— Εἶδες κανένα Καλλικάντζαρο; τὴν ἠρώτησα.

— Κι' ἀμὲ δὲν τὸν εἶδα ἢ γρουσουζα! Εἶδα τὸν ποῦ νᾶναι ἀδικη ἢ ὄρα καὶ κουφὸ τ' αὐτὶ τοῦ καταραμένου! Τὸν εἶδα ἀπάνω ἔς τὴν ἀφουκλα τοῦ μύλου καὶ ἔς τὴν ἀρχὴν ἐθάρουμουε πῶς ἤτανε θυλακοῦρα τοῦ ἀλεσμάτου καὶ τὴν ἔχενε ἐκεῖ ὁ μυλωνᾶς· μὰ ὕστερα σὺν τὴν εἶδα κ' ἐσάλευγενε κατάλαβα πῶς εἶναι ἀσκι Καλλικάντζαρο, κι' εἰς τὸ νὰ φύω ἢ φυλάδα μ' ἐσάφενε κρύος νίδρω. Βλέπεις, γιὰ μὲ, ἄλλοι τὸ ἔχουνε καὶ φοβούνται, ἄλλοι πάλι δὲ τσοὶ κόφτει. Μιὰ γυναῖκα εἶδενε μιὰ φορὰ ἔς τὸ ποταμὸ ἕνα ἀσκι καὶ κατάλαβε πῶς εἶναι καλλικάντζαρος; κάνει τὸ σταυρὸ τση, πάει κοντὰ μὲ τὸ μαχαίρι, κόβγει τοῦ ἀσκινοῦ τὸν ἀμπόδιωνα! καὶ στρέφεται ἔς τὸ σπίτι τση. Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πωρὸν εὐρέθηκενε ἔς τὸ χωριὸ μιὰ κοπέλλα μὲ κομμένο τὸ χέρι καὶ ἐγίνηνε πιά ἐκεῖ τὸ ἐλάστε νὰ δῆτε.

Ἦθελα νὰ σοῦ πῶ, γιὰ μὲ, κ' ἕνα ἄλλο, μὰ θωρῶ σε καὶ γράφεις ὅσο σοῦ τὰ λέω, καὶ φοβούμαι μὴ μὲ γράψης τὴν καμένη ἔς τὴ φουμερίδα, ποῦ εἶμαι γρηῃ γυναῖκα καὶ εἶναι τὸ ποδάρι μου μέσα ἔς τὸ λάκκο καὶ θὰ μὲ ἀναθεματίζουνε, μὰ θὰ σοῦ τὸ πῶ καὶ τοῦτο: Στὸ χωριὸ μας καθὼς καὶ σὲ ἄλλα χωριά ἐδῶ ἔς τὴν Ἀξιά σὺν εἶναι καμμιὰ κοπελλοῦδα λούτερη καὶ εἶναι γεννημένη τὴ βραδυνιά τῷ Χριστογεννῶ δὲν θέλει μήτε ἐκείνη μήτε οἱ συγγενεῖς τση νὰ μαθητευτῆ πῶς ἐγεννήθηνε τέτοια νυχτιά, γιὰτὶ δὲν θὰ βροῖσκη γαμπρὸ νὰ τὴν πάρη, καὶ νὰ σοῦ πῶ, γιὰ μὲ, ἔχουνε δίκαιο, γιὰτὶ, πέ μου τότε τοῦ λόγου σου, παίρνεις ποτέ σου γιὰ γυναῖκα μιὰ τέτοια κοπελοῦδα σὺν ἡξέρης πῶς κάθε νύχτα τῷ Χριστογεννῶ θὰ σοῦ γίνετα Καλλικάντζαρος νὰ τὴν χάνης;

MIX. IAK. ΜΑΡΚΟΠΟΛΙΣ

ΕΝ ΒΑΡΝΗΙ

Χριστὸς γεννάται, Χριστὸς γεννάται. Πάντες ἐτοιμάζονται τὴν παραμονὴν τῶν Χριστογεννῶν, ὅπως ὑποδεχθῶσιν ὅσον τὸ δυνατὸν καλύτερον τὸν εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενον Μεσσίαν.

Περὶ τὸ δειλινόν, ὅποτε οἱ κίθωνες τῶν ἐκκλησιῶν κρούουν χαρμωσύνως ἀγγέλλοντες τὴν ἐναρξίν τοῦ ἑσπερινοῦ, πᾶσα ἐργασία διακόπτεται καὶ πάντες μεταβαίνουν ἀθρόοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Μετὰ τὴν ἐκκλησίαν ἐπανέρχονται εἰς τὰς οἰκίας τῶν καὶ παραθέτουσι τὸν νηστήσιμον φαγητόν, ὅπερ συνήθως εἶναι βραστά φασόλια, φέρουσι τὸ μᾶχιον ζύμη, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶνε ἐστημένον κηρίον ἀνημμένον, καὶ θυμιάζουσι τὴν τράπεζαν, ἐν ᾧ εἰς ἕκ τῶν μικρῶν ἔχων εἰς τὰς χεῖρας τὴν Σύνοψιν ἀναγινώσκει προσευχὰς τινὰς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ «ἡ γέννησις σου Χριστέ».

Τὸ δεῖπνον τῆς παραμονῆς θεωρεῖται ἱερόν. Ἄρου φάγωσι, μετὰ ταῦτα τὰ μείναντα λείψανα τοῦ δείπνου συνάζονται εὐλαβῶς, καὶ ἐνούμενα μετὰ τῶν τῆς παραμονῆς τοῦ Ἁγίου Βασιλείου καὶ τῶν Φώτων, μεταφέρονται εἰς τὰς ἀμπέλους καὶ σκορπιζόμενα ἐν αὐταῖς φέρουσι τὴν κροניתὴν καὶ τὴν γονιμότητα.

Μετὰ τὸ δεῖπνον πάντες ἐτοιμάζονται διὰ τὴν ἀγρυπνίαν. Κατὰ τὸ μεσονύκτιον τὰ οὐράνια ἀνοίγονται καὶ ἐπιραίνεται ὁ Χριστὸς ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου καθήμενος καὶ περικυκλούμενος ὑφ' ὅλων τῶν ἀγγέλων. Ἀλλὰ πάντες δὲν δύνανται νὰ τὸν ἴδωσιν· οἱ μὴ ἄγιοι τὴν καρδίαν οὐδὲν βλέπουσιν.

Αἱ νεάνιδες συναγμέναι περὶ τὴν ἐστῖαν σκέπτονται τί καλὸν νὰ ζητήσωσι παρὰ τοῦ Σωτῆρος, καθ' ἣν στιγμὴν ἀνοίγονται τὰ οὐράνια· διότι κατὰ τὴν παράδοσιν ὅτι ἂν ζητήσῃ τις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀμέσως τοῦτο γίνεται. Τὸ ζητούμενον ὅμως δὲν πρέπει νὰ εἶναι οὔτε ἀπρεπὲς οὔτε μακρόν· νὰ διαρκῆ τόσον, ὅσον καὶ τὰ οὐράνια εἶνε ἀνοιγμένα. Πολλὰ ἀναφέρονται ὡς πρὸς τοῦτο: Νεάνις τις φιλάργυρος ἐζήτησε παρὰ τοῦ Θεοῦ χίλια μεγάλα φλωριά, ἀλλὰ μόλις εἶπε, «χίλια μεγάλα», ἐκλείσθησαν τὰ οὐράνια καὶ πάραυτα χεῖλι α μ ε γ ἄ λ α ἐπρόσβαλαν ἐκ τοῦ στόματός της. Διὰ τοῦτο λοιπὸν τὸ ζητηθῆσόμενον πρέπει νὰ ὑποβάλλεται πρῶτον εἰς πολλὴν σκέψιν.

Κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην θέτουσι παρὰ τὸ εἰκονοστάσιον ξηρὸν βασιλικόν, ὅστις θαυμασιῶς κατὰ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν τὰ οὐράνια ἀνοίγονται, ἀνθίζει καὶ τὰ ἄνθη μεταβάλλονται εἰς μαργαρίτας.

Ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις γεννάται μετὰ τοῦ Χριστοῦ· μεταβάλλεται εἰς Καλλικάντζαρον καθ' ὅλα τὰ ἔτη τῆς ζωῆς του. Τρόμος καὶ φόβος κατέχει πάντας καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ δωδεκαημέρου. Οὐδεὶς ἐξέρχεται νύκτωρ τῆς οἰ-

κίας αὐτοῦ δι' αἰανδῆποτε αἰτίαν· οἱ Καλλικάντζαροι πλανῶνται, καὶ πηδῶσιν εἰς τὴν ῥάχιν παντός, ὃν συναντήσωσι καθ' ὁδόν. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα μένουσιν ἐπὶ τῆς ῥάχως αὐτῶν καὶ τοὺς μεταφέρουσιν εἰς ἐννέα φρέατα καὶ εἰς ἐννέα κρήνας ἀπειλοῦντες πάντοτε νὰ τοὺς ρίψωσιν ἐντὸς αὐτῶν· μόνον δὲ ὅταν οἱ πετεινοὶ ἀρχίζουν νὰ φωνάζουν ἀφήνουσιν αὐτοὺς ἐλευθέρους.

Οἱ Καλλικάντζαροι εἶναι ἄνθρωποι, ἐνίοτε δὲ τέρατα μὲ μεγάλας τρίχας καὶ φοβεροὺς ὄνυχας. Πάντα δεσμὸν δύνανται νὰ διαρρήξωσι καὶ αὐτὰς τὰς σιδηρὰς ἀλύσεις· πλὴν τῶν ἐκ ψιάθου κατασκευαζομένων σχοινίων· διὸ δένουσι μόνον διὰ τοιούτων σχοινίων τοὺς νομιζόμενους ὅτι μεταβάλλονται εἰς Καλλικάντζαρους, ὅστινες συνήθως εἶναι οἱ γεννηθέντες κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστογεννῶν.

K. I. ΜΑΚΡΗΣ

ΕΝ ΓΑΝΟΧΩΡΟΙΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Ἐν Γανοχώροις κειμένοις ἐπὶ τῶν παραλίω τῆς Θράκης τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα διατηρήθησαν ἄνευ ὁδωμίας ἐπ' αὐτῶν ἐπιδράσεως τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Οἱ κάτοικοι αὐτῶν θεωροῦσι τὰ Χριστοῦγεννα ὡς τὴν πρώτην τοῦ ἔτους ἐορτήν, καὶ τοῦτο δείκνυται καὶ ἐκ τοῦ α' στίχου τοῦ ἐν αὐτοῖς ψαλλομένου ᾠσματος «Χριστοῦγεννα πρωτοῦγεννα, πρώτη γιορτὴ τοῦ χρόνου». Ἐνεκα τοῦτου καὶ ἐπειδὴ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐγένετο ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ, τοῦ λυτρωτοῦ τοῦ κόσμου, μεγάλην σημασίαν ἀποδίδουσιν εἰς τὰ Χριστοῦγεννα καὶ μεγαλοπρεπῶς πανηγυρίζουσι. Πρὸς τοῦτο δὲ πολλὰ παρασκευαί γίνονται, ὧν ἡ πρωτίστη καὶ ἡ μᾶλλον παράδοξος εἶναι ἡ προμήθεια μεγάλου ποσοῦ χοιρίου κρέατος, ἐξ οὗ θὰ ἐξαγάγῃσι τὸ λίπος, ἵνα ἐξ αὐτοῦ κατασκευάσωσι τοὺς χαλβάδες καὶ ταῖς ἀγιοβασιλιόπηταις, ἐτι δὲ τὰ χοιρομέρια· ἀλλὰ πρὸ πάντων τὴν πολυψηφον σ ο ὕ β λ α ν, ἣτις εἶναι τὸ πρῶτιστον φαγητόν ἐπὶ πολλὰς τῶν Χριστογεννῶν ἡμέρας.

Ἄρ' ἐσπέρας τῆς προτεραίας ἀπὸ τῆς 3ης ὥρας μ. μ. ἀρχονται τὰ κάλαντα καὶ διακοῦσι μέχρι νυκτός. Περὶ δὲ τὴν 2αν τῆς πρωίας ὁ κώδων προσκαλεῖ τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ὁποίας παρατίθενται τράπεζαι καὶ πάντες γέονται τῆς σ ο ὕ β λ α ς, καθ' ἣν ὥραν παῖδες διερχόμενοι τὰς ἀγυῖας καὶ εἰς ἐκάστην θύραν σταματῶντες ψάλλουσι τὸ γνωστὸν ᾠσμα τῶν Χριστογεννῶν.

Ἦδη μεταβῶμεν εἰς τὴν Περιτομὴν τοῦ Χριστοῦ, καθ' ἣν καὶ ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Βασιλείου.

Ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι ἡμέρα χαρᾶς, ἡμέρα διασκεδάσεως, διότι πρεσβεύεται ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἡμέρας ἅπαν τὸ ἔτος ἐξαρτάται, ἀρχῆς δὲ καλῆς καλὸν καὶ τὸ τέλος. Οἱ κάτοικοι τῶν Γανοχώρων τὴν ἀρχὴν ταύτην πρεσβεύοντες ἀποφεύγουσι πᾶ-

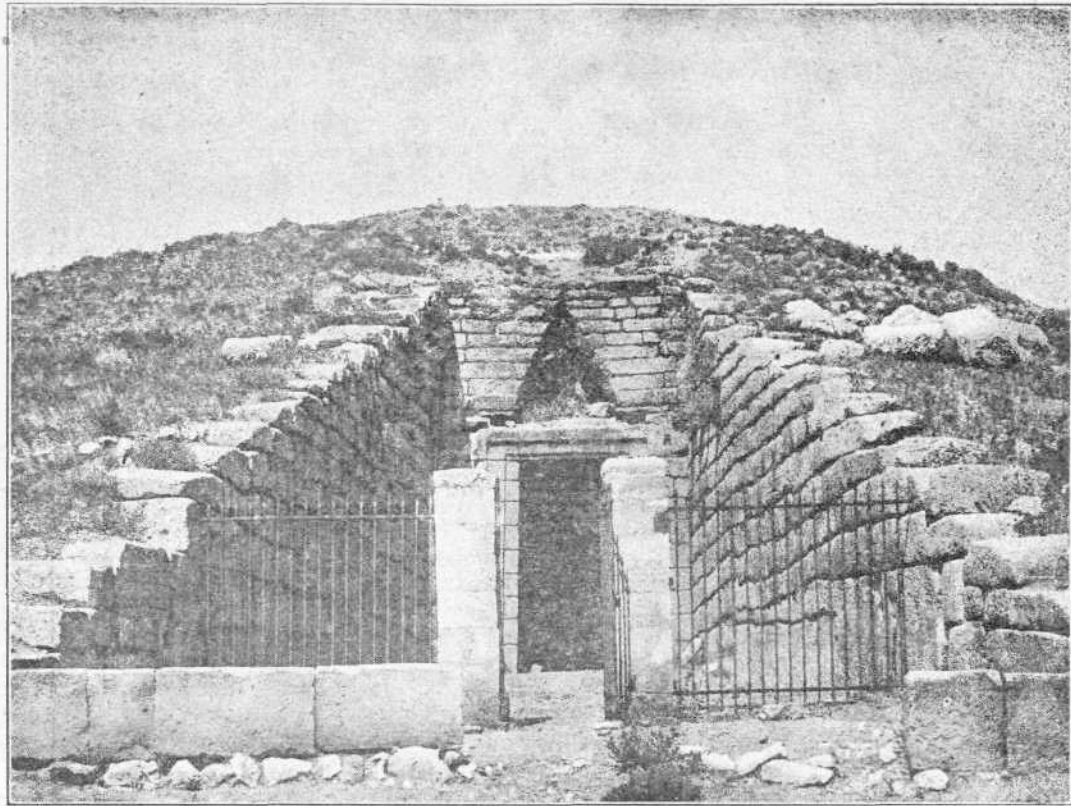
σαν κακὴν πράξιν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν. Ἔθος ὑπάρχει παρ' αὐτοῖς, ἵνα μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας ὁ πατήρ ἢ ἐλλείποντος τούτου ὁ μεγαλύτερος τῶν ἀδελφῶν ρίπτῃ ἐπὶ τοῦ πατώματος τοῦ οἴκου ῥόδιον, ἐφ' οὗ ἐμπήγη νομίσματα τινὰ εὐχόμενος ἵνα, ὅπως τοῦτο διακροηγνόμενον πληρῶ τὸν οἶκον, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ἐπιδαφειλεύσῃ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν οἶκον ἐκεῖνον. Ἐπι δὲ τὴν ἡμέραν ταύτην δοκιμάζουσι ἕκαστος τὴν ἐαυτοῦ τύχην ὡς ἐξῆς: Θέτουσι φύλλον ἐλαίας ἐπὶ ἀνθρακος διαπύρου, καὶ ἐὰν μὲν τοῦτο καθ' ὀλίγον ταχὺν τὸν θάνατον εἰς τὸν πειρώμενον· ἐὰν δὲ ἀνατιναχθῇ τούναντίον εὐτυχίαν. Ὅσον δὲ μακρότερον ἀνατιναχθῇ τόσον περισσοτέρην εὐτυχίαν δηλοῖ. Ὅπως εἰς ὅλα τὰ μέρη, οὕτω καὶ εἰς τὰ Γανόχωρα κατασκευάζονται αἱ πολυψηφοὶ Ἁ γ ι ο β α σ ι λ ε ι ο π η τ τ α ι ς. Καθ' ὅλην δὲ τὴν ἡμέραν ὡς καὶ τὴν ἑσπέραν τῆς προτεραίας ψάλλονται ἐορτάσιμα ᾠσματα.

ΗΡΑΚΛΗΣ Γ. ΔΗΜΑΚΗΣ

ΕΝ ΦΟΙΝΙΚΙΩΙ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Μιὰ ἐβδομάδα μπροστὰ ἀπὸ τὰ Χριστοῦγεννα, ὅλες οἱ γυναῖκες τοῦ χωριοῦ θὰ κατεβῶναι κάτω ἔς τὸ ποτάμι νὰ πλύνουσι τὰ ἀσπρόρουχα, καὶ τὴν παραμονὴν θὰ ζυμώσουσι τὰ χριστόψωμα — τὰ λέγουσι κ ο υ ζ ῖ ἄ ρ ε ς — καὶ θὰ βάλουν ἀπάνω ἔς αὐτὰ ἢ αὐγὸ ἄσπρο, ἢ καρδίη, κ' ἀπ' αὐτὰ θὰ στείλουνε ἔς τὰ συγγενικά σπίτια, ἀφοῦ μετρήσουσι πόσα παιδιὰ ἔχει τὸ κάθε σπίτι. Τὸ βράδυ θὰ φάνε γλήγορα καὶ θὰ κοιμηθῶναι γληγορώτερα ἀπὸ τίς ἄλλες μέρες, γιὰ νὰ σηκωθῶναι τὴ νύχτα νὰ πάνε ἔς τὴν ἐκκλησίαν. Τὰ μεσάνυχτα ᾄμα γτυπήσῃ ἢ καμπάνα τοῦ χωριοῦ οἱ μαννάδες θὰ ζυπνήσωσι τὰ παιδιὰ τους, γιὰ νὰ πάνε ἔς τὴν ἐκκλησίαν νὰ μεταλάβουσι ἢ γιὰ νὰ ἐκκλησιαστοῦναι.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας ὁ καθέννας θὰ πάη ἔς τὸ σπίτι, κ' ᾄμα συναχθῇ ὅλη ἡ οἰκογένεια θὰ φάνε, ἔπειτα ᾄμα φέξῃ καλὰ θὰ μαζευτοῦναι οἱ νέοι καὶ θὰ κάμουν μιὰ παοέα, καὶ οἱ γέροι ἄλλη, καὶ τότε θὰ πάνε ἔς ὅλα τὰ σπίτια τοῦ χωριοῦ γιὰ νὰ φηθῶναι. Μπροστὰ ἀπὸ πολλὰ χρόνια εἶχανε μιὰ συνήθεια, ποῦ ἔς ὅλα τὰ σπίτια θὰ ἤτανε τραπέζι, καὶ θὰ ἔτρωγαν ὅλοι ὅσοι ἔρχονταν γιὰ νὰ φηθῶναι ἀπὸ ὀλίγο, θᾶναι τῶρα πολλὰ χρόνια ποῦ ἄφηκαν αὕτη τὴ συνήθεια, γιὰτὶ ἔκαναν πολλὰ ἐξοδα, τῶρα θὰ δώσουσι ἔς τίς παρές ἢ ῥακί, ἢ κρασί, ἢ ὅτι ἔχει ὁ καθέννας. Πολλὰς φορὰς ὅταν ἐρθοῦν ἔς τὸ κέφι τὸ σκούζουσι καὶ χορεύουσι καμμιὰ φορὰ τὸ τσάμικο, μ' αὐτὸ δὲν γίνετα κάθε χρονιά, γιὰτὶ οἱ περισσότεροι λείπουνε ἔς τὰ ξένα. Ὅλοι ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἔχουνε μιὰ χαρὰ καὶ δὲν βλέπεις κανέναν λυπημένον, ὅλοι ἐκείνη τὴν ἡμέρα θὰ φορέσουσι τὰ καλύτερα φορέματά τους.

ΤΟ ΘΗΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΟΝ ΤΟΥ ΑΤΡΕΩΣ ΕΝ ΜΥΚΗΝΑΙΣ

Περὶ Καλλικαντζάρων (Σκιορίσματα ἢ Καψιούριδες) ἔχουσι πολλὰς παραδόσεις. Οἱ Καλλικαντζάροι λένε πῶς ὅλον τὸν χρόνον κόφτουν τὸ στυλο ὅπου βασταίει τῆ γῆ, καὶ τὴν παραμονὴν τὰ Χριστούγεννα ὡς τὰ Φῶτα βγαίνουνε ἔς τὸν κόσμον γιὰ νὰ πειράξουνε τοὺς ἀνθρώπους. Σὲλα τὰ σπύτια θὰ κάψουνε κάθε βράδυ πρὶν νὰ πλαγιασούνε ἢ θυμιάμα, ἢ ξύλο ἀπὸ κερασιὰ καὶ τὸ λένε αὐτὸ «πάντρομμα τῆς φωτιᾶς».

Ὅλο τὸ δωδεκάημερον οἱ γυναῖκες δὲν λούζονται οὔτε καὶ ἀφίνουνε κανένα νὰ λουσθῆ, γιὰ τὸ νερὸ εἶνε ἰσκιωμένο· χτενίζουνε τὰ μαλλιά τους μὲ νερὸ ἀφοῦ βρίζουνε ξύδι. Τὸ δωδεκάημερον λάκκον δὲν διαβαίνουνε τῆ νύχτα, γιὰ τὴ μέσα ἔς τοὺς λάκκους κάθονται οἱ διαόλοι καὶ λένε τί ἔκαμε ὁ καθένας ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα καὶ τί θὰ κάμῃ τῆ νύχτα, καὶ ἂν ἀπεράσῃ κανένας ἀπ' ἐκεῖ τὸν πιάνουνε οἱ διαόλοι καὶ τὸν πνίγουνε, ἂν δὲν πῆ τὸ «Πά ἐρ ἡμῶν» καὶ ἂν δὲν προφθάσῃ νὰ κάμῃ τὸ σταυρὸ του. Δὲν ἀπερνούνε καὶ ποτάμι τῆ νύχτα, γιὰ τὴ νερὰ εἶνε ἰσκιωμένα. Τῆ νύχτα δὲν πίνουνε νερὸ ἂν δὲν τῶχουν σκεπασμένο ἀπὸ τὸ βράδυ. Τῆ νύχτα δὲν βγαίνουνε ἐξω, οὔτε καὶ κοιμῶνται γιὰ τὴ φοβούνται μὴ πάθουνε κανένα κακὸ. Τὸ δωδεκάημερον δὲν κάνουν γάμον, γιὰ τὴ τὰ δαιμόνια εἶνε ἐξω ἔς τὸν κόσμον καὶ τὸ στέφανο ἐκεῖνο δὲν προκόβει. Τὸ δωδεκάημερον

δὲν ἀφίνουνε νὰ ψῆσῃ κανεὶς ἔς τὴν ἐστία βράδοιτια, γιὰ τὴ θ' ἀρωστήσῃ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ
Ἱππευότης.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Υ Π Ο

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια καὶ τέλος τοῦ σελ. 384

Καὶ ὁ ὑπολογχὸς παρεμβὰς ἐπίσης προσέθηκε :

— Μάθε ὅτι τὸ βασιλικὸν φερμάνιον, τὸ ὁποῖον κομίζω, σοὶ ἔχορηγεῖ τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργήσῃς ἀνασκιαρὰς ἄνευ τῆς παρεμβάσεως οἰουδήποτε ἄλλου, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ῥητὸν ὅρον ὅτι δὲν θὰ παραλάβῃς τίποτε, οὔτε ἓνα χάλικα, οὔτε μίαν πλίνθον, ἔτι μᾶλλον δὲ προκειμένου περὶ ἀντικειμένων τοιούτων ! προσέθηκε δεικνύων τὸν μυστηριώδη ἥλιον, τοῦ ὁποῖου ἡ φλογερὰ λάμψις ἐφαίνετο ζῶσα καὶ σκιωτῶσα εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀδύτου.

— Τὸ ἀληθές εἶνε, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, ὅτι μὲ αὐτὰ ἡμπορεῖ νὰ χέσῃ τὸ μυαλὸν τοὺς οἱ ἄνδρες μας. Πῶς θὰ μεταφέρωμεν αὐτὰ τὰ λάφυρα εἰς τὸν Βασιλέα τῶν Βασιλέων ;... Ὁμολογῶ ὅτι δὲν βλέπω κανὲν μέσον. Φοβούμαι μήπως ἡ ἐπιχείρησις αὕτη εἶνε ἐκ τῶν κινδυνωδεστέρων, καὶ

ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης θὰ κάμῃ φρόνιμα, νομίζω, νὰ μᾶς δώσῃ ἐν τῇ δύο συντάγματα, διὰ νὰ συνοδεύσουν τὴν μεταφορὰν τῶν πολυτίμων αὐτῶν λίθων μέχρι Τεχεράνης... Καὶ πάλιν εὐτυχεῖς θὰ εἴμεθα ἂν ὁ στρατὸς δὲν ἐπιπέσῃ νὰ ληστεύσῃ τὰ κιβώτια !...

— Νὰ μεταφέρετε τοὺς πολυτίμους λίθους εἰς Τεχεράνην ; εἶπεν ἐξαίφνης διακόπτων ὁ καθηγητὴς μὲ βροντώδη φωνήν !... Νὰ τὰ δωρήσετε εἰς τὸν Σάχην ;... Χώ, χώ !... αὐτὸ, κύριοι, δὲν θὰ γείνη !... Σας δίδω τὸν λόγον ὅτι τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν θὰ καμετ !

— Καὶ πῶς θὰ εἰς ἐμποδίσῃ ; ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος.

— Ἐγὼ, κύριε, ἀπήντησεν ὁ Χάσελφρατζ τύπτων τὸ στήθος. Ἐγὼ ὅστις ἀνεκάλυψα τὸν ναὸν αὐτὸν, ὅστις ἀπεκάλυψα τὸν θόλον. Ἐγὼ, πρὸς τὸν ὁποῖον ὅλος ὁ κόσμος ὀφείλει χάριτας διὰ τὴν μεγίστην αὐτὴν ἀνακάλυψιν. Ἀπαιτῶ τοὺς πολυτίμους αὐτοὺς λίθους ὡς μεριδίον μου. Εἶνε ἡ μόνη ἀνταμοιβή, τὴν ὁποίαν ἐπιθυμῶ νὰ λάβω διὰ τοὺς κόπους μου. Τὰ λοιπὰ σὰς τὰ χαρίζω, προσέθηκε μεγαλοπρεπῶς.

— Ἐν πρώτοις σὰς παρατηρῶ, κύριε, ὅτι ἐγὼ ἀνεκάλυψα τὸν θησαυρὸν αὐτὸν πρὸ πολλῶν ἡμερῶν ὁμοῦ μετὰ τοῦ ὑπηρετοῦ μου, ἐνῶ σὰς εὐρίσκεσθε ἐκεῖ ἐπάνω καὶ ἐσκάπτετε τάφρους ἐπὶ τοῦ ἰδικοῦ μου ἐδάφους, μὲ τοὺς ἐργάτας τοὺς ὁποῖους μοῦ ἐκλέψατε... Κατόπιν σὰς παρακαλῶ νὰ ἐνθυμηθῆτε ὅτι εὐρισκόμεθα ἐν Περσίᾳ καὶ ὅτι ἀφοῦ ἡ κυβέρνησις τῆς χώρας ταύτης δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ παραλάβωμεν τίποτε ἐκ τῶν εὐρημάτων μας, ὀφείλομεν νὰ ὑποκύψωμεν εἰς τὴν θέλησίν της καὶ νὰ ἀποδώσωμεν τὸν θησαυρὸν εἰς ὃν ἀνήκει. Ἄλλοι ἀρμοδιώτεροι ἐμοῦ θ' ἀποφασίσωσιν ἂν ἀνήκῃ εἰς τὸν Σάχην, τὸν ἡγεμόνα τῆς χώρας ταύτης καὶ ἐξουσιαστήν, ἢ εἰς τοὺς Γουέβρους, τῶν ὁποῖων οἱ πρόγονοι τὸν ἔθαψαν ἐδῶ...»

Ὁ σοφὸς Γερμανὸς ἐξέφερε κραυγὴν λύσεως.

— Μπᾶ !... ἀνέκραξεν ἄληθειαν μοῦ λέγατε, καλέ ; Καὶ νομίζεις ἐσὺ ὁ τιποτένιος, ὅτι ἐγὼ ὁ Χὰς Χάσελφρατζ, τὸ μέλος εἰκοσι ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν, ἐγὼ ὁ πλήρης τίτλων καὶ τιμῶν θ' ἀφίσω νὰ μὲ καταβάλῃ ἓνα παιδάριον ἀνόητον, ὁποῦ δὲν ἔχει ἀκόμη οὔτε μίαν τοίχα εἰς τὸ μυστάκι του ; Χά ! Χά !... Ὅθι τὸ ἰδοῦμε, κύριε !... Ὅθι τὸ ἰδοῦμε τῶρα ἀμέσως !...

Καὶ ἐρυθρὸς ἐκ τῆς ὀργῆς ὁ προσέσωρ ὤρμησε πρὸς τὸν βωμόν.

— Προσέξατε, κύριε, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος εὐσταθῶς. Σὰς εἰδοποιῶ ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψω νὰ λάβετε οὔτε ἓνα μόνον πολυτίμον λίθον. Ἐπικαλοῦμαι τὴν μακτυρίαν αὐτῶν ἐδῶ τῶν κυριῶν. Ἐγὼ ἀνεκάλυψα αὐτὸν τὸν βωμόν πρὸ ὁμῶν ὁμοῦ μὲ τὸν ὑπηρετὸν μου Γαργαρίδην. Ὁ μάγος

Γκουσά-Νισίν, ὅστις ἦτο ἐδῶ πρὸ ὀλίγου, δύναιται ἐπίσης, νὰ τὸ μαρτυρήσῃ. Ὁ θησαυρὸς αὐτὸς δὲν σὰς ἀνήκει καὶ δὲν θὰ τὸν ἐγγίσετε, ἢ ἀλλῶως θὰ μετανοήσετε.

— Τῶρα θὰ τὸ ἰδοῦμε ! ἀνέκραξεν ὁ Χάσελφρατζ ἐξάλλος.

Η ΑΝΘΟΠΩΛΙΣ
ἀγαλμάτιον

Καὶ ἀνῆλθε δρομαῖος τὰς βαθμίδας τοῦ βωμοῦ. Ταυτοχρόνως ὁ ἀνδρεῖος Ἀριστομένης, μὴ δυνάμενος νὰ κρατηθῆ ἐπὶ πλέον, ὤρμησεν ἐπισθεν τοῦ καθηγητοῦ καὶ περιέβαλε διὰ τῶν βραχιόνων του τὸ τεράστιόν του σῶμα, προσπαθὼν νὰ τὸν καταρρίψῃ ἀπὸ τοῦ βωμοῦ. Ὁ ὀφθαλμίατρος ἐκλονίσθη κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς ἀπροόπτου ἐπιθέσεως. Ἄλλ' ἐστηρίχθη ῥωμαλέως ἐκ τοῦ κιβωτίου, καταφέρων ταυτοχρόνως λακτίσματα κατὰ τοῦ ἐπιτεθέντος. Ὁ Γαργαρίδης δὲν τὴν ἔβρισε καὶ ἐξέφερε κραυγὰς ἐμμανεῖς. Πρὸς στιγμὴν ἐφάνη ὅτι ἀμρότεροι ἐμελλον νὰ κυλισθῶσι κάτω τοῦ βωμοῦ. Ἄλλ' αἴφνης διὰ ἰσχυρὰς προσπάθειας ὁ Χάσελφρατζ ἀπηλλάγη καὶ στρεφόμενος διὰ μιᾶς μὲ ἐν σφοδρῶν κτύπημα τῆς κεφαλῆς εἰς τὸ μέσον τοῦ στήθους ἐρούψεν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τὸν ἀτυχῆ τελειοδιδάκτον, ὅστις συναπέμειρε πίπτων καὶ τὰ δύο κράσπεδα τῆς ῥαδεγκότας τοῦ καθηγητοῦ.

Ἀγέρωχος διὰ τὸν θρίαμβόν του ὁ Χασελφρατζ ἤρπασε δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὸ στέλεχος τοῦ ἐκ πολυτίμων λίθων ἡλίου καὶ προσεπάθησε νὰ τὸν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ κιβωτίου. Πλὴν ταυτοχρόνως κρότος ἕμοιοις πρὸς βροντήν, πάταγος φοβερῆς συνεκλόνησε τὸν θόλον, καὶ πρὶν ἢ οἱ θεαταὶ τῆς σκηνῆς ταύτης προφθάσῃσι νὰ κάμωσι τὸ ἐλάχιστον κίνημα, βράχθρον χαϊνον ἀνεώχθη αἴφνης ὑπὸ τὰ, βαθμίδας καὶ τὸ κιβώτιον, ὁ ἐκ πολυτίμων λίθων ἡλίου, ὁ καθηγητῆς καὶ ὁ βωμὸς ὀλόκληρος, τὰ πάντα κατεπόθησαν αὐτοστιγμῆι, ἐνῶ ὁ θόλος καὶ αἱ στήλαι τῶν παρακειμένων στοῶν ἔτρεμον, ἔτριζον, ἐσχίζοντο ὡσεὶ ἐκ τῆς δονήσεως φοβεροῦ σεισμοῦ.

Οἱ θεαταὶ μὲν ἐπρόφθασαν νὰ εἰσπληθῶσιν εἰς τὴν κάλαθον, συναποκομίζοντες καὶ τὴν Αἰκατερίνην, λιποθυμήσασαν ἐκ τοῦ τρόμου. Ἐνῶ ἀνέβαινον ἀνεκλυομένης τῆς καλάθου, τὴν ὑπόγειον κάτωθεν αὐτῶν ἐπληροῦτο ὑπὸ βοῆς καὶ πατάγῳ καταπτώσεως, ἠκούετο δὲ ἐντὸς τοῦ ἐξαίφνης ἀνεωχθέντος βαράθρου παφλασμοὺς κυμάτων, ἠγῶ μακρῶν ὑπογείου ποταμοῦ, ζοφεροῦ, μυστηριώδους, ὅστις παέσσυρε διὰ παντὸς τὸν καθηγητὴν καὶ τοὺς πολυτίμους λίθους εἰς τὰ καταχθόνια.

Κεφαλαίον ΚΒ΄.

Ἐπιλόγος

Ἡ σελήνη ὠχρία βαθμηδὸν ἀπέναντι τῆς λάμψεως τῆς ἀνατελλούσης ἡμέρας καὶ ἀκόμη ἡ Λεϊλά δὲν εἶχεν ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἀπὸ πολλῶν ὥρων ὁ Γκουσά-Νισίν κύπτων ἐναγωνίως ἄνωθεν τῆς προσεπάθει εἰς μάτην δι' ὄλων αὐτοῦ τῶν ἰατρικῶν γνώσεων νὰ τὴν ἀφυπνίσῃ ἀπὸ τοῦ ἐπικινδύνου ὕπνου. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν μαγικῶν κατόπτρων εἶχεν ὑπερβῆ τὰς προσδοκίας του. Ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν αὐτῶν ἀκτινοβολίαν ἡ ζωὴ ἐφαίνετο ἀποπτᾶσα ἀνεπιστρέπτει εἰς μυστηριώδη τινὰ χώραν.

Καταβεβλημένος ἐκ τοῦ κόπου καὶ ἐκ τοῦ φόβου ὁ μάγος κατέπεσεν ἐπὶ τινος ἔδρας παρὰ τὸ στρῶμα, ἐφ' οὗ ἡ ἐγγόνη του κατέκειτο ἀκίνητος.

— Συμφορά! ἔλεγε στένων ὑποκόπως· τὸ πνεῦμά της ἀπέπτη διὰ παντὸς καὶ ἐγὼ ὁ ἄθλιος τὸ ἐξώρισα. Λεϊλά! Λεϊλά, ὕστατον καὶ χάριν ἄνθος σεβαστοῦ στελέχους! ἦτο προωρισμένον λοιπὸν διὰ χειρός μου ν' ἀποθάνῃ;

Ἡ ψυχικὴ ἰσχὺς, ἥτις ἐπὶ τόσας ἡμέρας ὡς ἐκ θαύματος τὸν ὑπεστήριζε καὶ τὸν ἔκαμνε νὰ μὴ αἰσθάνηται τὴν πείναν, τὴν δίψαν καὶ τὸν κάματον, ἡ ὑπεράνθρωπος αὐτῆ ἰσχὺς τὸν ἐγκατέλειψεν αἴφνης καὶ περιέπεσεν εἰς θλιβεράν χαλῶσιν.

Ἐπῆρχετο λοιπὸν τὸ τέλος; Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ἴδῃ ναυαγούσας μίαν πρὸς μίαν πάσας τὰς ἐλπίδας του;

Διὰ πρώτην φοράν ὁ ἀδάμαστος προσδύτης ἠσθάνθη τὴν ἀμφιβολίαν εἰσδύσαντα εἰς τὴν ψυ-

χὴν του. Θανάσιμον ψυχὸς διέδραμε τὰς φλέδας του καὶ ἡ στιγμή ἐκείνη τὸν ἐγῆρασε περισσύτερον ἀπὸ πολλὰ ἔτη.

Ὁλόκληρον λοιπὸν τὸ οἰκοδόμημά του ἐμελλε νὰ καταρρεύσῃ; Εἰς τί ἐχρησίμευσαν τόσαι φροντίδες, τόσα σχέδια, τόσαι σκευαίαι κρυφίως ἐξυφκνθεῖσαι; Εἰς τί ἐχρησίμευσεν ἡ ἐπιβουλὴ; Εἰς τί ἐχρησίμευσεν ὁ μακρὸς του βίος;

Μία ἐρώτησις ἐναγωνίως προέκυπτεν ἀπὸ τὰ ἐνδόμυχα τῆς ψυχῆς του κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐκείνην ὥραν.

«Μήπως ἠπατήθην; ἔλεγε.

»Διέκρινα ἄρά γε καλῶς τὴν διαγωγὴν ἣν ὤφειλα νὰ τηρήσω, τὴν ὁδὸν ἣν ὤφειλα ν' ἀκολουθήσω; Πολλὰ σημεῖα μοι ἐπεδαψίλευσεν ὁ οὐρανός· ὑπῆρξα ἱκανὸς νὰ τὰ ἐνοήσω; Ὅτε ὁ Μίθρας μοι ἀφῆρεσε τὴν κατοχὴν τοῦ μυστικοῦ ἐκείνου, τῆς προικιῶν δόξης μας, ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου μὲ παρώρμησεν ἄρά γε νὰ τὸ ἀναζητήσω παντὶ σθένει ἢ ἡ ἀλζονεία μου; Ὅτε πολλὰ πλασιάζην τὰ προμηνύματά του μοι ἀφῆρασεν ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς υἱούς μου καὶ ἠρνήθη νὰ μοι χορηγήσῃ ἄρρενα ἀπόγονον, διὰ τί νὰ ἐπιμείνω; Διὰ τί νὰ θελήσω ἀνηλεῶς νὰ ἐπιβαρῶνω τὴν νεαρὰν ταύτην κεφαλὴν μὲ φορτίον πολὺ βαρὺ δι' αὐτήν; Δὲν τὸ ἔβλεπα πολλάκις ὅτι ἔκυπτεν ὑπὸ τὸ ὑπερβολικὸν βάρος; Βάρβαρε! ἰδοὺ τώρα τὸ ἔργον σου! Ἀφοῦ ἐμελλε νὰ κοπῆ τὸ νῆμα τῆς ζωῆς της εἰς τόσον νεαρὰν ἡλικίαν, διὰ τί νὰ μὴ τὴν ἀρίσω νὰ τὴν χαρῆ τοῦλάχιστον; ... Καὶ ἐγὼ ὁ ἄθλιος, δὲν θὰ ἐπιζήσω. Αἰσθάνομαι ὅτι ἡ τελευταία μου στιγμή πλησιάζει. ὦ Μίθρα, δὲν θὰ ἴδω πλέον τὸν λαμπρὸν σου ὀφθαλμόν! ... ὦ! εἴθε πρὸ τῆς ἐσχάτης στιγμῆς ν' ἀκούσω πάλιν τὴν φωνὴν τοῦ τέκνου μου!

Βεβηθισμένος εἰς τὰς σκέψεις του, συντετριμμένος ἐκ τῶν συγκινήσεων δὲν εἶδεν ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Λεϊλάς ἦσαν ἤδη ἀνοικτοί.

Κατάπληκτος ἀκόμη, μὴ ἐνθυμουμένη τι, περιέφερε περὶ τὸ ἄψυχον βλέμμα της. Βαθυδὸν ὅμως ἤρχισεν ἀσθενῶς τὸ βλέμμα της νὰ ζωογονῆται. Ὑπανηγέρθη ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος:

— Πάτερ! ἐψιθύρισε μὲ φωνὴν μὲν ἀκούμενην.

Ὁ γέρον ἐστράφη ἀναφωνῶν ζωηρῶς:

— Κόρη μου! ... Λεϊλά! ... σὲ ἀποκτῶ πάλιν! ... Ὁ Μίθρας ἔστω εὐλογητός!

Καὶ διὰ πρώτην φοράν ἴσως ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ ἀμειλίχτου Μοβεδ ἔρρευσαν δάκρυα χαρᾶς καὶ ἠσπάζετο τὴν ἐγγόνην του μὲ ὄλην τὴν στοργὴν πατρός.

Ἡ Λεϊλά ἔκλεισε πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς καταβληθεῖσα ἐκ τῆς πρώτης ἐκείνης προσπαθείας, ὅπως ἐπαλέθη εἰς τὴν ζωὴν. Αἴφνης πάλιν τοὺς ἠνοιξεν ἐξ ὀλοκλήρου ἡ μνήμη της ἀφυπνίζετο.

— Πῶς εἶμαι ἐδῶ; εἶπεν.

Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ της διεστέλλοντο ἐκ τρόμου. — Ἡ Αἰκατερίνη; ... ὁ ἀδελφός της; ... ποῦ εἶνε;

Ὁ Γκουσά-Νισίν ἦτο ἱκανὸς νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν θόλον προκειμένου περὶ τοῦ συμφέροντος; τῆς θεοσεκείας του, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἱκανὸς νὰ ψευσθῇ. Ἄλλως τε πρὸς τί νὰ καταφύγῃ εἰς ἀπάτην, ἢ τις ἐντὸς ὀλίγου ἐμελλε ν' ἀνακαλυφθῇ;

— Ποῦ εἶνε; ἐπανέλαβεν ἡ Λεϊλά.

— Εἰς τὸ ὑπόγειον, εἶπεν ὁ μάγος ἀποφασιστικῶς.

— Θεέ μου! ἀνέκραξεν ἡ Λεϊλά ἔντρομος, τί εἶπες;

Καὶ φέροντα τὰς χεῖρας εἰς τοὺς μὴνυγγας προσεπάθησε νὰ συνδέσῃ τὰς ἀσυναρτήτους σκέψεις της.

— Ἐκοιμήθην, ἀλήθεια, πάτερ μου; ἐκοιμήθην ἐπὶ πολὺ... καὶ οἱ ἄλλοι ἐπίσης; Ναὶ τὸ ἐνθυμοῦμαι τώρα! ... — καὶ ἡ νεῆνις ἐφρικίασεν. — Ἐπέσαμεν ὁ εἰς παρὰ τὸν ἄλλον... Καὶ ἐγὼ κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν μετενόησα διότι σὲ ὑπέκουσα... Ἦθελα ν' ἀπαλλαγῶ τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου ὕπνου... ἠσθάνομαι ὅτι ἀποκοιμιζομένη διεπραττον προδοσίαν... ὦ πάτερ μου! εἶπε τέλος ἐκπέμπουσα λυγμοὺς σπαρακτικούς, μὴ μοῦ εἶπες ὅτι τοὺς φρίσασμεν ἐκθεμιμένους; εἰς φρικτὴν θάνατον ἐκείνους, οἵτινες ἐνεπιστεύθησαν εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἐφύγαμεν ὡς λησταὶ καὶ κκοῦργοι! ... ὦ πάτερ μου, εἶπέ μου ὅτι δὲν ἀπατώμαι, ὅτι ὄλ' αὐτὰ εἶνε μόνον φρικτὸν ὄνειρον! ...

— Τέκνον μου, εἶπεν ὁ Γουέβρος, ἦτο ἀνάγκη! ... Νομίζεις ὅτι κ' ἐγὼ δὲν ἐλυπήθην; Νομίζεις ὅτι ὁ Γκουσά-Νισίν ἀποτροπιάζεται ὀλιγώτερον ἀπὸ σὲ τὰ τοιαῦτα ἐγκλήματτα; Μὲ εἶδες ποτε πρότερον νὰ προδώσω τὴν ἐμπιστοσύνην κανενὸς θνητοῦ; Ἄλλὰ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην συμφέροντα ἀνώτερα ὑπηγόρευον ν' ἀποκρούσω τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν φιλάνθρωπίαν ἔπρεπε νὰ ὑποταχθῶ, ν' ἀψηφίσω καὶ αὐτὴν τὴν ἀποστροφήν μου, ὅπως ἐκτελέσω τὴν θυσίαν, ἣν ἀπῆται ὁ Μίθρας.

— Ἄ! εἶπε μετὰ λυγμῶν ἡ Λεϊλά συστρέφουσα τοὺς βραχίονας ἐκ τῆς ἀπελπισίας, ἃς ἀπολεσθῆ ἡ θεότης αὐτῆ ἡ ἀπαιτούσα τοιαύτης θυσίας. Εἶνε μάταιον εἶδωλον, ἢ μάλλον εἰπεῖν αὐτὸ τὸ πονηρὸν πνεῦμα.

— Λεϊλά, μὴ βλασφημῆ;!

— Ποῦ εἶνε τὰ μαθήματά σου, Γκουσά-Νισίν; εἶπεν ἡ νεῆνις μὲ πρόσωπον ὕγρον ἐκ τῶν δακρύων. Διὰ τί μ' ἐδίδαξες ν' ἀναγνωρίζω τὸ δένδρον ἐκ τῶν καρπῶν του; Ὅχι δὲν δύναται νὰ εἶνε οὔτε δίκαιος, οὔτε ἀγαθὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἀπαιτεῖ τοσαῦτα φρικτὰ ὀλοκαυτώματα.

Ἄλλὰ μὴ νομίζης, προσέθηκε πηδῶσα χαμαὶ ἀπὸ τῆς κλίνης, ὅτι θ' ἀρίσω νὰ τελεσθῇ παρόμοιον ἐγκλημα. Ἀνεῦρον ἤδη ἄπαξ τὸν δρόμον

τοῦ αἵτου, θὰ διανύσω πάλιν τὸν δρόμον αὐτὸν καὶ εἴθε νὰ μὴ φθάσω πολὺ ἄργά! ...

— Λεϊλά, εἶπεν ὁ Γουέβρος μὲ φωνὴν τρέμουσαν, ἀποτελοῦσαν παραδόξον ἀντίθεσιν μὲ τὸ σύνθετος εἰς αὐτὸν ἐπιτακτικὸν ἦθος, ἡ καρδία μου ῥαγίζεται βλέπουσα τὴν λύπην σου. Εἴθε νὰ ἠδυνάμην νὰ μὴ σοῦ τὴν προσενηθῶ! ... ἀλλὰ δὲν ἐξαρτᾶται ἐξ ἐμοῦ. Καὶ τώρα παῦσε νὰ προσφέρῃ ἀσεβεῖς λόγους· ἄρισε τὰ ἄφρονα σχέδιά σου. Μέχρι τοῦδε δὲν μὲ παρήκουσες; σοῦ ἀπαγορεύω νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸ αἶμα!

— Πάτερ μου, εἶπεν ἡ Λεϊλά μὲ φωνὴν τεθλιμμένην ἀλλ' εὐσταθῆ, ἐθεώρησες σὺ ὅτι ἔπρεπε νὰ δικαιωθῆ νὰ ὑποκύψῃ ἀπέναντι τῶν συμφερόντων τοῦ Μίθρα; ἐγὼ φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ ὑποκύψῃ ἡ ὑπακοὴ ἀπέναντι τῆς δικαιοσύνης.

— Ἦ ἐλπίζεις; εἶπεν ὁ Γουέβρος μὲ τὴν αὐτὴν συντετριμμένην φωνήν, ἣν ἡ Λεϊλά δὲν εἶχε παρατηρήσει.

— Νὰ τοὺς ἐπανεύρω, νὰ τοὺς ἀνακαλέσω εἰς τὴν ζωὴν, νὰ τοὺς μεταφέρω εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

— Δὲν δύνανται ν' ἀνακτήσωσι τὰς αἰσθήσεις των ἀνεῦ ἰσχυρᾶς ἰατρικῆς συνδρομῆς, τὴν ὁποῖαν σὺ εἶσαι ἀνίκανος νὰ χορηγήσῃς εἰς αὐτούς.

— Τότε θ' ἀποθάνω μετ' αὐτῶν.

— Ὅ! ἀποθάνης χάριν τῶν ζείων;

— Δὲν εἶνε πλέον ζῆνοι.

— Ὅ! προδώσης τὰ συμφέροντα τοῦ Μίθρα;

— Ὅ Μίθρας ἀπαιτεῖ πράγματα βάρβαρα καὶ ἐπονείδιστα, εἶπεν ἡ νεῆνις θρηνοῦσα. Δὲν ἀνήκω πλέον μεταξὺ τῶν πιστῶν του. Χαῖρε, πάτερ μου! ... προσέθηκε περικαλυπτομένη διὰ τοῦ μανθῶος της.

— Ὅ! μείνω λοιπὸν μόνος! ἐψ θύρισε ὁ προσδύτης μὲ φωνὴν ἐτοιμόσθεστον· μόνος μὲ τοὺς θλιβεροὺς διαλογισμούς μου· μόνος παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ τάφου μου! ...

— ὦ, ὄχι, ὄχι! ἀνέκραξεν ἡ Λεϊλά τρέχουσα καὶ περιπτυσσομένη αὐτὸν μετ' ἄκρας φιλοστοργίας. Ἀρίσε με μόνον νὰ ὑπάγω ὅπου πρέπει· εἴπειτα θὰ ἐπανέλθω σιμὰ σου, πάτερ μου καὶ εἴθε νὰ παρηγορήσω τὰς ἡμέρας τοῦ γήρατός σου! ...

— Μόνος! ἐξηκολούθησεν ὁ Γκουσά-Νισίν, χωρὶς νὰ τὴν ἀκούσῃ, μόνος ὅπως διατηρῶ τὸ ἱερὸν πῦρ.

Ἄλλ' αἴφνης διεκόπη ἡ φωνὴ καὶ ὁ τρόμος ἐξωγραφῆθησεν ἐπὶ τῆς μορφῆς του.

— Οὐράνιαι δυνάμεις! ἀνέκραξε· τὸ πῦρ ἐσβέσθη.

Τοῦτο τῶ ὄντι εἶχε συμβῆ.

Ἐγκαταλειφθέντες μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Λεϊλάς οἱ ἱεροὶ ἄνθρωποι βαθμηδὸν καταναλώθησαν. ἴσως κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐπιστροφῆς των ὑπῆρχον ἀκόμη σπινθηροὶ τινες ὑπὸ τὴν αἰθάλην, ἀλλ' ὁ γέρον ἐντελῶς ἀπησχολημένος ὅπως

ἀναζωογονήσῃ τὴν ἐγγόνην του δὲν ἐφρόντισε νὰ τοὺς ὑπεκκάσῃ. Τὸ πῦρ εἶχε σβεσθῆ ἀμετακλήτως!

Ἀπέναντι τῆς καταστροφῆς ἐκείνης αἱ δυνάμεις τοῦ μάγου τὸν ἐγκατέλειψαν.

— Συμφορά! συμφορά! ἀνέκραζεν, ἡ δόξα μας ἐσβέσθη!

Καὶ χωρὶς νὰ προφῆσῃ ἄλλην λέξιν ἐπεσε χαμηλὴ ἀναίσθητος.

Θρηνοῦσα καὶ ἀπελπὶς ἡ Λεϊλά ἐγονυπέτησε πλησίον του.

— Πάτερ μου! πάτερ μου!.. σύνελθε!... ἔλεγεν ὀλοφυρομένη. Ὡ σὺράναι δυνάμεις, μὴ ἐπιτρέψετε νὰ τελεσθῇ παρόμοιον ἐγκλημα. Τί δύναμει νὰ πράξω ἐγὼ ἡ ἀτυχῆς ἐν τῷ μέσῳ δύο καθηκόντων ἐπίσης ἐπιτακτικῶν; Ὅπου καὶ ἂν ὑπάγω ἐγκαταλείπω εἰς ἀρκετὸν θάνατον ὑπάρξεις προσφιλεῖς, αἵτινες δικαιούνται νὰ τύχῃσι τῆς συνδρομῆς μου!... Ὡ πάτερ μου! μὴ ἀποθάνῃς μὲ τὸ βῆρος τοιαύτης ἀδικίας!... Χορήγησέ μου τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν διὰ νὰ τὴν ἐπανορθώσω... Τὸ βλέπω, τὸ αἰσθάνομαι ὅτι ἡπατάσο!... Ὁ Μίθρας δὲν ἀπῆτει τὰ θύματα ἐκεῖνα!... Τὸ σβεσθὲν πῦρ δὲν εἶνε συμφορά, εἶνε σημεῖον, εἶνε σὺράνιον μῆνυμα, τὸ ὅποιον μᾶς προστάζει νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸ μέρος καὶ νὰ δοῦμαι ὅπου μᾶς καλεῖ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ εὐσπλαγγχνία!... Ὡ πάτερ μου!... σύνελθε, σπεύσε!... διότι δὲν ἔχομεν πλέον καιρὸν!...

Αἱ στιγμαὶ παρήρχοντο μακρὰ ὡς αἰῶνες. Κείμενος ἐκτάδην παρὰ τὸ ἐσβεσμένον πῦρ ὁ Γκουσὰ Νισὶν εἶχεν ἀκαμψίαν καὶ ἀκίνησιαν νεκροῦ. Εἰς μάτην ἡ Λεϊλά προσεπάθησε νὰ τὸν ἀνεγείρῃ· πᾶσαι αὐτῆς αἱ προσπάθειαι, ὅπως μεταδώσῃ αὐτῷ τὴν θερμὴν τῆς ζωῆς, ἀπέδινον μάταιαι. Βασανίζομένη ὑπὸ ἀντιθέτων ὀρμῶν, φλεγόμενη ἀφ' ἐνὸς ἐκ τοῦ πόθου, ὅπως δράμῃ πρὸς βοήθειαν τῶν φίλων τας, μὴ τολμῶσα δὲ ἀφ' ἐτέρου νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν προσδύτην ἢ ταλαίπωρος νεανὴς κατείχετο ὑπὸ τῆς ἐσχάτης ἀπελπισίας.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν κτύποι ἐπαινεημένοι ἠκούσθησαν παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ σπηλαίου.

Ὡ σὺράνῃ εὐεργέτα!... μήπως ἐξαπέστειλες φιλεὺσπλαγγχνόν τινα ψυχὴν;... Ὡ, εἴθε νὰ ἦτο ὁ ἐπισκέπτης εἰς τῶν πιστῶν ὁπαδῶν τοῦ Γκουσὰ Νισὶν!... εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ὁ Μοσέδ θὰ διατέλει ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ θὰ ἠδύνατο τέλος αὐτῆ νὰ τρέξῃ πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐνταρξασθέντων!...

Ἐμψυχωθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐλπίδος διέτρεξε μὲ βῆμα ταχὺ τὰς ἀποχωριζούσας αὐτὴν ἀπὸ τῆς εἰσοδοῦ δύο εὐρείας αἰθούσας. Μὲ πυρετώδη χεῖρα ἀνύψωσε τὸ προκαπέτασμα τὸ σκεπάζον τὴν ἐνδοτέραν εἴσοδον. Εἶδε τὸν Μαυρίκιον καὶ τὴν

ἀδελφὴν του!... ἐξέπεμψε κραυγὴν χαρᾶς καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Αἰκατερίνης.

Ἐπιφωνήματα, λόγοι ἀσυ ἄρτητοι, ἐρωτήσεις ἔνευ ἀπαντήσεων ἀντιηλλάγησαν. Αἱ δύο νεάνιδες σφιγκτὰ ἐνηγκαλισμέναι ἔκλαιον ἐκ συγκινήσεως καὶ χαρᾶς.

— Αἱ λοιπὸν... εἶπεν ὁ ἰατρός· Ἀρδὸ πλησιάζων μετὰ τοῦ Λουδοβίκου Γκυγιῶν, καὶ εἰς ἡμᾶς δὲν λέγεις τίποτε;... Νομίζω ὅτι εἰμεθα ἄξιοι καὶ ἡμεῖς ν' ἀκούσωμεν μίαν ἀκκλημέραν», Χανούμ Λεϊλά, ἀφοῦ ἡμεῖς ἐσώσαμεν τοὺς φίλους σου!...

— Ὡ, κύριε Γκυγιῶν, καλῶς ἤλθατε! εἶπεν ἡ νεανὴς ἀνυψῶσα τὴν κεφαλὴν. Χαίρετε, ὁ Θεὸς σὲ ἀποστέλλει!... Ὁ δυστυχὴς πάππος μου ἔχει ἀνάγκη τῆς συνδρομῆς σου.

— Ἄς ὑπάγωμεν γρήγορα πρὸς αὐτόν! εἶπεν ὁ ἰατρός. Τί συνέβη;

— Εὗρομεν σθυσμένον τὸ ἱερὸν πῦρ καὶ τότε αὐτὸς ἐπεσε κάτω μὲ ὕσα δὲ καὶ ἂν ἔκαμα, δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸν σηκώσω οὔτε νὰ τὸν ἐπαναφέρω εἰς τὰς αἰσθήσεις του...

Καὶ τὰ δάκρυα τῆς Λεϊλάς ἤρχισαν πάλιν νὰ ρέωσιν.

— Νὰ τὸν σηκώσῃς σὺ!... καυμένη νέα, τὸ πιστεύω!... Καὶ ἡμεῖς οἱ τρεῖς ἴσως δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ τὸν κατορθώσωμεν. Αἱ σεῖς, νέοι, βοηθήσατέ με, παρακαλῶ!...

— Οὐμ!... ἐψιθύρισεν ἀφοῦ ἐξήτασε τὸ μέγα σῶμα τοῦ μάγου, τὸ ὅποιον μεγαλοπρεπῆς καὶ ἀκίνητον ἐξετείνετο παρὰ τὴν ἐσβεσμένην πυράν. Κακὴ δουλειά! γρήγορα, ἀνάψατέ μου φωτιά, προσέθηκεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὰς νεάνιδας· θὰ δοκιμάσωμεν τὰ ζεστὰ, θὰ προσπαθήσωμεν νὰ τοῦ δώσωμεν νὰ πῆ κανὲν θερμὸν ποτόν...

Ἐνῶ δὲ αὐταὶ ἐσπευδον νὰ ἐκτελέσωσι τὰς διαταγὰς του:

— Τίποτε δὲν ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν, εἶπε ταπεινῆ τῆ φωνῇ. Τὰς ἀπομακρύνω, διὰ νὰ τὰς ἀπαλλάξω ἀπὸ ὀδυνηρὸν θέαμα. Μαυρίκιε, πιάσε τον σὺ ἀπὸ τοὺς ὤμους· σὺ ἀπ' ἐδῶ, Γκυγιῶν· Καλὰ!... ἄς τὸν ἀποθέσωμεν τώρα ἐπὶ τῆς κλίνης. Ὁ καυμένος ὁ γέρον! Αὐτὴ φοβοῦμαι ὅτι εἶνε ἡ ἐκφορά του.

— Ἀπέθανεν; εἶπεν ὁ Μαυρίκιος φρικῶν. Δυστυχὴς Λεϊλά!...

— Δὲν ὑπάρχει πλέον ἀμφιβολία, εἶπεν ὁ ἰατρός μετὰ νέαν ἐξέτασιν. Ἦτο ἀποπληξία κεραυνοβόλος!... Αὐτὸ ἦτο τὸ προτιμότερον μετὰ τὴν καταστροφὴν ὅλων τῶν ἐλπίδων του!...

— Ταλαίπωρε Γκουσὰ Νισὶν! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος τεθλιμμένος, ἐπεθύμουν νὰ μὴ εἶχα συντελέσει ὅπως ἐπισπευσθῇ τὸ τέλος του!...

— Τί κάθεσαι καὶ λέγεις; εἶπεν ὁ ὑπολογαγὸς Γκυγιῶν. Αὐτὸς ἦτο ὑπέργητος.

— Δὲν ἦτο βεβαίως τόσο γέρον, ὅσον πι-

στεύει ὁ Χασάν, ἀλλ' εἶχεν ὅμως πρὸ πολλοῦ ὑπερβῆ τὰ ἐβδομήκοντα ἔτη, τὰ ὅποια ὁ Ψαλμῶδης θεωρεῖ ὡς τὸ ἔσχατον ὄριον τῆς παρατάσεως τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, προσέθηκεν ὁ ἰατρός. Τώρα ὅμως τὸ ζήτημα πῶς νὰ τὸ ἀνηγγεῖλωμεν καὶ πῶς νὰ παρηγορήσωμεν τὴν Λεϊλάν. Δυστυχῆς νεανὴς!... ἡ μόνωσίς τῆς προξενεῖ οἶκτον.

— Δὲν εἶνε μόνη, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος ζωηρῶς· ἡ Αἰκατερίνη τὴν παρέλαθεν ἤδη ὡς ἀδελφὴν τῆς.

— Ἄ! εἶπεν ὁ ἰατρός. Εἶτα μετὰ βραχεῖαν σιγὴν: Τὴν συγχάριζο ἐκ βάθους καρδίας, προσέθηκεν. Ἀλλὰ τί σκέπτεσθε διὰ τὸ μέλλον;

— Τίποτε ἀκόμη, ἀπήνησεν ὁ Μαυρίκιος ἐκπληκτός.

— Ἴδου λοιπὸν ἐγὼ τί προτείνω... ἄς μείνωμεν ἐδῶ ἐφ' ὅσον διάστημα ἀπαιτεῖται, ὅπως ἡ Λεϊλά ἀποδώσῃ τὰς τελευταίας τιμὰς πρὸς τὸν πάππον τῆς, καὶ κατόπιν ἄς τὴν παραλάβωμεν μαζὶ μᾶς εἰς Τεχεράνην. Ἡ σύζυγός μου πολὺ θὰ χαρῆ διὰ τὴν γνωριμίαν τῆς ἀξιεράστου αὐτῆς νεάνιδος· περιττὸν δὲ νὰ σὰς εἶπω ὅτι θὰ εἴσθε εὐπρόσδεκτος ἐπίσης ἡ Αἰκατερίνη καὶ σὺ. Ὡς πρὸς τὰς ἀνασκαφὰς, ἐὰν δὲν ἀπατώμαι, μοῦ φαίνεται ὅτι καὶ σὺ θὰ φρονῆς ὅτι πρέπει νὰ τὰς ἀφίσῃς ἐπὶ τοῦ παρόντος.

— Ὁμολογῶ ὅτι ἔχω ἀνάγκη προσωρινῆς διακοπῆς, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος. Ἄλλως τε μετὰ τὰ τελευταῖα σοβαρὰ γεγονότα, πρέπει καὶ ἡ κυβέρνησίς μου καὶ ἡ κυβέρνησις τοῦ Σάχου νὰ λάβωσι γινῶσιν τῶν διατρεχόντων, πρὶν ἢ ἐπαναλάβω τὰς ἐργασίας. Δέχομαι εὐγνωμόνως τὴν ἀγαθὴν σου φιλοξενίαν.

— Περὶ τοῦτου, εἶπεν ὁ Γκυγιῶν, προτείνω μίαν τροποποίησιν. Ὁ Μαυρίκιος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν κατοικίαν μου.

— Σοῦ τὸν παραχωρῶ, εἶπεν ὁ ἰατρός. Δὲν εἶμαι τόσο ἐργασίτης, ὥστε νὰ τοὺς παραλάβω ὅλους καὶ νὰ μὴ ἀφίσω κανένα εἰς τοὺς ἄλλους.

Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας εἶχον τελεσθῆ πάντα τὰ τοῦ ἐνταρξασμοῦ νόμιμα. Οἱ Γουέβροι ἐλθόντες ἐν σώματι ἀπέδωκαν τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς τὸν μέγαν αὐτῶν Μοσέδ Ὁ Γκουσὰ-Νισὶν ἀνεπαύετο διὰ παντός εἰς τὸν Πύργον τῆς Σιωπῆς καὶ ἡ Λεϊλά ἀπῆρχετο μετὰ τῶν φίλων τῆς εἰς Τεχεράνην.

Ὁ ἰατρός παρουσίασε περιχαρῆς τὰς δύο νεάνιδας πρὸς τὴν σύζυγόν του, ἥτις τὰς ἐδέχθη μητρικῶς, ἐνῶ ὁ Λουδοβίκος Γκυγιῶν ἐπίσης χαίρων καὶ ἐπίσης φιλόξενος παρελάμβανεν εἰς τὴν κατοικίαν του τὸν Μαυρίκιον, τὸν Χασάν καὶ τὸν πιστὸν Γουχαρίδην.

Καθ' ἐκάστην οἱ νέοι μεταβαίνουνσι καὶ διέρχονται ὥρας πολλὰς εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἰατροῦ· ἡ δὲ κυρία Ἀσὸν χαίρουσα, διότι βλέπει τόσῃ νεότητι φαιδρύνουσαν τὸν ἕως τότε ὀπωσοῦν μελαγχολικὸν οἶκόν τῆς, δὲν θέλει πλέον

ν' ἀφίσῃ τὴν Λεϊλάν καὶ τὴν Αἰκατερίνην ν' ἀναχωρήσωσιν ἀλλ' ὁ πονηρὸς ἰατρός προμαντεύει ὅτι θὰ τοῦ ἀφαιρεθῶσι μετ' ὀλίγον αἱ νεαραὶ τοῦ ἐπισκέπτριαι. Ἡ γνώμη του εἶνε ὅτι διπλοῦς γάμος δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ συσφιγῆ ἔτι μᾶλλον μετὰ τῶν νεαρῶν τοῦ φίλων τοὺς δεσμούς, οὗς ἡ ἀμοιβαία συμπάθεια καὶ τὰ κοινὰ παθήματα κατέστησαν ἤδη ἀρρήκτους.

ΤΕΛΟΣ

Ἄνω κάτω

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ

Ἐσχάτως ὁ ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἰταλίᾳ Βιλλάρης, πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ νεαρὸς σπουδαστὴς Ἐρνέστος Μκρίνης ἐβόηθει ἐπὶ τρία συνεχῆ ἔτη συμφοιτητὴν ἐκ γενετῆς τυφλὸν πρὸς περάτωσιν τῶν σπουδῶν του, δὲν ἀπηξίωσε νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν φιλελεήμονα νέον διὰ τῆς ἐπομένης ὥρας ἐπιστολῆς γραφείσης ἰδιοχειρῶς:

Ἀξιότιμε κύριε,

Παρὰ τοῦ κ. Λουδοβίκου Ἀνσάλδη ἔμαθον ὅτι κατὰ τὰ τρία ἔτη τῆς συμφοιτησεῶς σας εἰς τὸ Λύκειον ἐβοήθησας αὐτόν ὡς ἀναγνώστης ὅπως διανύσῃ τὰς σπουδὰς καὶ τύχῃ, ὡς καὶ ἔτυχε, τοῦ ἀπολυτηρίου κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον. Ἡ πράξις αὕτη σὲ τιμᾷ μεγάλως, καὶ ἡ εἰσοδός σου εἰς τὴν κοινωνίαν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γείνη κατὰ τρόπον εὐγενέστερον. Εἰς ἐκδήλωσιν εὐκρινούς θαυμασμοῦ σοὶ πέμπω δύο ἐκ τῶν συγγραμμάτων μου. Εἰς τὸ ἓν θὰ εὕρῃς τὰ κατὰ τὸν βίον μοναχοῦ, ὅστις χάριν τῆς συνειδήσεως ὑπέμεινε τὸ μαρτύριον. Τὸ ἄλλο, ἐπιγραφόμενον Ἐπιστολὰί τῆς Νοτίου Ἰταλίας, θὰ σὲ πληροφορήσῃ πόσον ὁ ἀριθμὸς τῶν δυστυχούντων εἶνε μέγας, καὶ διὰ τοῦτο πόσον εὐρὸ τὸ πεδίον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ ἐργασθῇ ἡ εὐσπλαγγχνος καρδιά σου. Ἐξακολούθει νὰ διάγῃς ὡς ἤρχισας καὶ μὴ λησμόνει ὅτι ἡ ὑπὲρ τοῦ πλησίον θυσία εἶνε πρόξενος — κατὰ τὸ δυνατόν — τῆς εὐδαιμονίας, καὶ καθιστᾷ ἡμᾶς ἄξιους νὰ φέρωμεν τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου.

Βιλλάρης.

ΤΑ ΓΑΛΛΙΚΑ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ

Ὀλίγοι Ἄγγλοι ἐκμανθάνουσι ἀπταιστώως τὴν γαλλικὴν, καὶ ἀκόμη ὀλιγώτεροι προσφέρουσιν αὐτὴν ἀβόγως· διὰ τοῦτο πολλὸς λόγος ἔγεινε κατ' αὐτὰς περὶ τοῦ νέου ἐν Παρισίοις πρόσθεως λόρδου Δούφφρεν, ὡς γινώσκοντος τὴν γλῶσσαν ταύτην κατὰ βάθος. Δὲν ἐλησμόνησαν μάλιστα ν' ἀναγράψωσιν ὅτι αὐτὸς εἶχεν ἐκλεχθῆ τὸ 1871, ὅπως προσφωνήσῃ γαλλιστὶ τοὺς ἐταίρους τῆς γαλλικῆς κωμωδίας μεταβάνας τότε εἰς Λονδίον.

Ἐκ τούτου λαβοῦσα ἀφορμὴν μί α ἄγγλικ

ἐφημερίς ἀναφέρει τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον τοῦ λόρδου Βήκονσφιλδ.

Τὴν προτεραίαν τῆς ἐνάρξεως τοῦ Βερολινείου Συνεδρίου, πρὸς τὸ ἐσπέρας, ὁ ἰδιαιτέρος γραμματεὺς τοῦ Βήκονσφιλδ κύριος Μονταγκού Κόρρου, νῦν δὲ λόρδος Ῥόουτον, μεταβάς παρὰ τῷ Ἀγγλῶ πρέσβει λόρδῳ Ὁδο Ῥούσελ ἐζήτησε τὴν συμβουλὴν του εἰς τὴν ἐξῆς ἀμύχανον περιστασιν. «Τὸν ἐνκρατήριον λόγον διὰ τὴν αὔριον συντάξεν ὁ λόρδος Βήκονσφιλδ γαλλιστί, εἶπεν ὁ κ. Κόρρου πρὸς τὸν πρεσβευτήν. Τὸν ἀπήγγειλεν ἐνώπιόν μου πρὸ ὀλίγου. Ἀφίνω τὴν ἀθλίαν προφοράν, ἀλλὰ δὲν εἶνε γαλλικά αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἤκουσα. Θὰ γείνωμεν καταγέλαστοι ἐνώπιον ὅλης τῆς Εὐρώπης, ἂν δὲν εὑρετέ σεις κανένα τρόπον πρὸς ἀποτροπὴν. Οὔτε ἐγὼ οὔτε ἄλλος κανεὶς τῶν περὶ αὐτὸν τολμᾷ νὰ τοῦ ἀπευθῆν τὴν ἐλαχίστην παρατήρησιν.

Ὁ πρεσβευτὴς ἐσπευσε γὰρ ἐνταμώσῃ τὸν λόρδον Βήκονσφιλδ.

«Κυκλοφορεῖ, εἶπε πρὸς αὐτόν, μία εἰδησις πολὺ παράξενος—ὅτι θὰ ἀπαγγείλετε αὔριον τὸν ἐνκρατήριον λόγον γαλλιστί. Βέβαια κανεὶς δὲν ἤμπορεῖ νὰ ὁμιλήσῃ καλῆτερά σας· ἀλλὰ ἐπάνω κάτω ὅλα τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου ἤμποροῦν νὰ κάμουν ἓνα καλὸν λόγον εἰς τὴν γαλλικὴν. Ὅ,τι ὅμως εἶνε ἀδύνατον εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους εἶνε νὰ ὁμιλήσῃ καλῶς ἀγγλιστί. Ὅλοι οἱ πρέσβεις εἶνε βέβαιοι ὅτι τοὺς παρασκευάζετε αὔριον σπανίαν διανοητικὴν ἀπόλαυσιν: ν' ἀκούϊον νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὴν γλῶσσάν του τὸν μέγιστον ἐκ τῶν ζώντων Ἀγγλῶν ἀριστοτεχνῶν τοῦ λόγου. Εὐχαριστήσατέ τους διὰ νὰ μὴ μείνουν μετὰ τὸν καυμόν».

Ὁ Βήκονσφιλδ κολακευθεὶς ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ πρέσβους ἀπεφάσισε νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὴν γλῶσσάν του, καί τοιούτῳ τρόπῳ ἐσώθη καὶ αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπερηφάνου πατρίδος του ἡ ἀξιοπρέπεια.

ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ ΝΑΖΑΡΕΤ

Θαροῦ ἀπὸ δῶ πέρα πῶς βλέπω μετὰ τὸ νῦν
Τῆς Ναζαρετ τῆ βροσφῆ.

Γλυκὰ φυσῆ τ' ἀγρεὶ στὰ δένδρα τοῦ βουνοῦ
Τοῦς κλώνους τοῦ κουνάει σιγῆ τὸ κυπαρισσὶ

Τὸ σῆμαντρο χτυπάει—εἰν ὄρα τοῦ σπερνοῦ·
Ὁ ἥλιος κατεβαίνει ἔς τὴ φλογισμένη δύση·
Τὸ πρῶτον ἄσπερι λάμπει ἔς τὸ θάλο τ' οὐρανοῦ
Κ' ἢ καθεμῖα κόπελά πηγαίνει νὰ γεμίσῃ.

Ἡ κάθεμῖα τί χάρι ποῦ ἔχει ἀληθινή,
Κι' ἂν εἶνε ξανθομάλλα, κι' ἂν εἶν' μελαχρινή,
Μὰ εἶνε πάντα ὄραια κι' ἀγγελοκαρμωμένη.

Ἄλλου τέτοια ὁμορφάδα ποτέ μου δὲν τὴν εἶδα
Καὶ οὔτε στὴ δική μου! τῆ γαλανῆ πατρίδα:
Τῆς Παναγίας ἢ χάρι θαρρεῖς τῆς ὁμορφάειν.

Μ. Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά

Ἐγένετο δευτέρα συνεδρίασις τῆς ἐν ταῦθα Γαλλικῆς Σχολῆς, εἰς ἣν παρήσαν οἱ πρέσβει τῆς Γαλλίας καὶ Ρωσσίας καὶ οἱ διευθυνταὶ τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἀμερικανικῆς Σχολῆς ὡς καὶ πειστικοὶ εἰ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐνωτικῶν Ἑλληνικοῦ γράμμασι. Πρῶτος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ διευθυντὴς τῆ Σχολῆς κ. Homolle, ὅστις ἀνέφερε διαφόρους ἀνακοινώσεις γενομένας ὑπὸ διαφόρων ἐν τῇ Σχολῇ, μετ' ὃ ἀνέγνω μακρὰν μελέτην τοῦ Pottier περὶ σαρκοφάγου τῶν Κλαζομενῶν ὑπάρχοντος ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Λούβρου. Ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ ὁ συγγραφεὺς συγκρίνει τοὺς σαρκοφάγους τῆς ἀσιατικῆς ταύτης πόλεως πρὸς τὰ ἀγγεῖα τῆς ἐν Ἐτρουρίᾳ Ἀγύλλας καὶ δεικνύει τὴν ὑπαρξίν παρὰ τὰ ἑλληνικὰ καὶ ἰταλικὰ ἐργοστάσια κέντρον ἀνατολικῆς καὶ κεντρικῆς ἐργασίας. Κατόπιν ἐγένετο ἕτερα ἀνακοινώσις ἀφορώσα εἰς ἀρχαῖκας ἐπιγραφὰς ἐξ Ἐπιδαύρου (ἐν αἷς ὁ Ἀσκληπιὸς Αἰσκληπιεύς) ὧν τὸ ἀλφάβητον διαφέρει τοῦ Ἀργεῖου. Ἐκ τούτου μεγάλη ἀνέκδοτος ἐπιγραφή παρέχει τὸ ὄνομα ἱστορικοῦ Ἀριστείδου ἐκ Περγάμου, καὶ τεμάχια ἄξια λόγου τοῦ ἔργου αὐτοῦ.

Φιλολογικά

Ἐν ἐπιφυλλίδι τῆς ἐν Μονάχῳ ἐκδοσῆς μηνιαίας ἐφημερίδος *Neuzeitliche Eridhosis* ἰδ. γνωστὸς λόγιος κ. K. Κρουμβάχερ ἐδημοσίευσε μικρὰν βιβλιογραφίαν περὶ τοῦ *Λουκῆ Λύρα* ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς εἰκοσθημηνιαίας αὐτοῦ ἐκδόσεως.

— Εἰς τὸν διαπρεπῆ λόγιον κ. Δ. Βικέλαν ἢ Γαλλικὴν κυβέρνησις ἀπένειμε τὸ παράσημον τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς.

— Ὁ ἐπιφανὴς ἀρχαιολόγος καθηγητὴς τοῦ ἐν Βερολίῳ Πανεπιστημίου Ἐρνέστος Κούρτιος ἐώρτασε κατ' αὐτῆς τὴν ἰδὴ στήν ἐπίτειον τῆς διδακτορικῆς ἀναγορεύσεώς του.

— Ὁ κύριος Eugène d' Eichthal, οὗς τοῦ πρό τινων ἐτῶν ἀποβιώσαντος Γουσταύου Ἐιχτάλ, τοῦ ἀκριφνοῦς καὶ εἰλικρινοῦς φιλέλληνος, οὗτινος τὸ ὄνομα δὲν ἐλησμονήθη παρ' ἡμῖν, ἐδημοσίευσεν κατ' αὐτῆς ἔργον ἄξιον λόγου, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Socialisme, communisme et collectivisme* (Paris, Guillaumin et Cie). Τοῦ βιβλίου τούτου τὴν ἀνάγνωσιν συνιστῶμεν εἰς τοὺς θέλοντας ἐκ τῶν ἡμετέρων, νὰ σχηματίσωσιν ἰδέαν ἀκριθεὶ περὶ τῆς ἱστορίας, τῶν τάσεων, τῶν διαφορῶν φάσεων, τῶν πλανῶν καὶ τῶν κινδύνων τοῦ κοινωνικοῦ ζητήματος, τοῦ πρὸ εἰκοσαιτίας ἰδίως ἐπαχθολοῦντος καὶ ἐκαταλειπούντος σὺν πᾶσι τὴν δυτικὴν Εὐρώπην. Τὸ βιβλίον περιέχει διακρίσεις περίπου ἑσπερίδας καὶ μόνας, ἀλλ' ἐντὸς αὐτῶν ὁ συγγραφεὺς συνέπτυξε μετὰ θαυμαστῆς ἀκριθείας καὶ σαφηνείας τὴν ἐξιστόρησιν καὶ ἐξέτασιν τοῦ πολυπλόκου του θέματος.

Μουσικά

Μετὰ πολλῶν ἐπαίνων γράφουσιν αἱ ῥωσικαὶ ἐφημερίδες περὶ τῆς Ἑλληνίδος αἰδοῦ Δεσποίνης Κλέντης. Ἀπὸ μνητῶν ᾗδῃ περιέρχεται τῆς μεγαλοπόλει τῆς Ρωσσίας καὶ διδὲ συνουλίαν. Ἐν Μόσχᾳ ἐνεθουσίασε τὸ ῥακινόν, ἐπίσης ἐν Βαρσοβίᾳ καὶ Ὁδησσῷ ὡς γράφουσιν δὲ αἱ ῥωσικαὶ ἐφημερίδες, θὰ ἐκτελέσῃ καλλιτεχνικὴν περιοδείαν ἐν τῇ Ἀνατολῇ διδούσα μουσικὰς συναυλίαις εἰς Κωνσταντινούπολιν, Ἀθήνας καὶ Αἴγυπτον, ὁποῦθεν θέλει ἐπιστρέφει αὐθις εἰς Πετροῦπολιν. Ἡ Ἑλληνὶς αἰδοῦς ἐξεπαίδευθῆ ἐν τῷ ὠδείῳ τῆς Μόσχας, μετὰ τὰς ἀρίστας δὲ αὐτῆς σπουδὰς ἀμέσως σχεδὸν διεκρίθη ἐν τῷ καλλιτεχνικῷ κόσμῳ τῆς πόλεως ταύτης, ἀφ' ἧς ἐψάλλεν ἐν τῷ ῥωσικῷ μελοδοξακί.